

ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ / ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΠΕΤΣΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών στα
τμήματα τουριστικών επιχειρήσεων των Τ.Ε.Ι.»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ:
Ογκανεσιάν Βλαντισλάβ
(Α.Μ. 309)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ
Πολυξένη Μοίρα
Καθηγήτρια

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, 2011

Περίληψη

Για την ανάδειξη της παρούσας κατάστασης της διεξαγωγής της πρακτικής στους απόφοιτους των Τ.Ε.Ι. τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων, διεξάχθηκε πρωτογενή έρευνα, που παρουσιάζεται στην εργασία. Για περισσότερο ολοκληρωμένη εικόνα, έγινε προσπάθεια να ερωτηθούν πρακτικάριοι από όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος ειδών των επιχειρήσεων, και το μέγιστο δυνατό αριθμό ερωτηθέντων. Στο θεωρητικό κομμάτι (Α' μέρος) παρουσιάζονται οι ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις που αφορούν από την εισαγωγή στα Τ.Ε.Ι., μέχρι και τη λήψη του πτυχίου του τμήματος. Συν, ορισμένα ιστορικά στοιχεία για την εξέλιξη του τμήματος. Τα στοιχεία της έρευνας (Β' μέρος) παρουσιάζονται με λεπτομερή περιγραφή, που είναι εύκολο κατανοητή στον αναγνώστη και ταυτόχρονα με πίνακες για περισσότερο ενδεικτική εικόνα του αποτελέσματος της έρευνας. Στο τέλος, προτείνονται συμπεράσματα και να μερικοί τρόποι για τη βελτίωση της ποιότητας της πρακτικής για τους φοιτητές και ταυτόχρονα και για τις επιχειρήσεις, ώστε να ενταχτούν με περισσότερη ευκολία στην αγορά εργασίας.

Abstract

A first level survey was conducted, to show the present condition of practice of graduates of Technological Educational Foundation from department of Tourism Organizations Management, and presented in the paper. For more complete vision, the questionnaires was filled up by a practitioners from wide range of companies type, and biggest possible number of respondents. The theoretical part (A' part) are presented valid legislations starting from conditions of entering a Educational Foundation, untill the receiving the diploma. Plus, a few historical facts about evolution of the department. The data of the survey (B' part) is presented with detailed description, which is easy understandable by a reader, and, at the same time, shown with table for more indicative vision of survey's results. In the end, suggested some conclusions a few ways to improve quality of practice for companies, as well as for graduates, so they can enrol more easily into employment market.

Περιεχόμενα

Μέρος Ι

1. Εισαγωγή	5-6
2.1. Ιστορικό πλαίσιο	6-7
2.2. Θεσμικό πλαίσιο	7-8
2.3. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	8-9
2.4. Δημόσια τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα	9-10
2.4.1. Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων	10-20
2.4.2. Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού	21
2.4.3. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	21-22
2.5. Ιδιωτική τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα	22-25
2.5.1. Ιδιωτικά ΕΠΑ.Λ.	25-26
2.5.2. Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.	26-27
2.5.3. Ιδιωτικά Ε.Ε.Σ.	27-28
2.6. Τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα	28-31
2.7. Σύνοψη της γενικής εικόνας της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα ..	31-32
3.1. Πρακτική άσκηση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (γενικά)	33
3.2. Πρακτική άσκηση στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων	34-37
4. Η σημασία της πρακτικής άσκησης	37-38
4.1. Στόχοι πρακτικής άσκησης	38-39
5. Η σωστή διεξαγωγή της πρακτικής από την επιχείρηση	39-41
6. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των φοιτητών που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση	41-43
7. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, οι οποίες προσλαμβάνουν φοιτητές για πρακτική	43-44

Μέρος ΙΙ

1. Ικανοποίηση των φοιτητών από την πρακτική άσκηση	45
2. Πληροφορίες για την έρευνα	45-46
3. Στατιστική περιγραφική ανάλυση αποτελεσμάτων έρευνας	46-47

3.1. Σε τι είδος επιχείρηση έκαναν την πρακτική;	48
3.2. Για ποιο λόγο διάλεξαν τη συγκεκριμένη επιχείρηση / υπηρεσία	49
3.3. Γνωρίζετε τα δικαιώματα / υποχρεώσεις σας προς την επιχείρηση;	50
3.4. Η επιχείρηση τους απασχόλησε σε πολλά τμήματα;	51
3.5. Με ποιο τρόπο βρήκαν την επιχείρηση	51-53
3.6. Βαθμός απόκτησης εμπειρίας	53-54
3.7. Βαθμός βελτίωσης βιογραφικού	54-56
3.8. Συμπεριφορά των συνάδελφων και των προϊσταμένων	56-57
3.9. Βαθμός δυσκολίας της πρακτικής	57-58
3.10. Γενική άποψη των φοιτητών για τη πρακτική	58-59
4. Διαπιστώσεις	59-60
5. Συμπεράσματα & προτάσεις	60-62
Παραρτήματα	63-71
Βιβλιογραφία	72

ΜΕΡΟΣ Ι

1. Εισαγωγή

Η πρακτική είναι ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια απόκτησης πτυχίου και εργασιακής εμπειρίας όχι μόνο των απόφοιτων του τμήματος τουριστικών επιχειρήσεων, αλλά όλων των τμημάτων. Ως απόφοιτος του τμήματος τουριστικών επιχειρήσεων έκανα αυτήν την έρευνα ώστε να αναδειχτεί τι συναντούν οι απόφοιτοι των τουριστικών σχολών όταν φτάνουν στο σημείο. Η έρευνα έχει σκοπό να δείξει πως ενεργούν οι τουριστικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα όσον αφορά τους φοιτητές που επέλεξαν τη δική τους επιχείρηση για να κάνουν τη πρακτική τους. Η έρευνα βασίζεται στις γνώμες των φοιτητών. Αυτοί μπορούν να κάνουν πρακτική ή να την έχουν τελειώσει.

Η απόφαση να μοιραστούν δυο ειδών ερωτηματολόγια (το ένα για αυτούς που κάνουν πρακτική και άλλο για αυτούς που την έχουν τελειώσει) απέδωσε θετικά, καθώς οι απόψεις είναι διαφορετικές σε αυτές τις δυο ομάδες. Βέβαια αρκετές ερωτήσεις είναι κοινές και για τις δυο ομάδες οι οποίες αναλύονται ως μια, χωρίς να παραλείφτει περισσότερο λεπτομερώς ανάλυση διάφορων θεμάτων. Μεγάλη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των κυρίαρχων ειδών επιχειρήσεων που διαλέγουν φοιτητές για πρακτική οι οποίες είναι τα ξενοδοχεία και τα τουριστικά γραφεία, από ότι σε άλλες, που οδηγούν σε ενδιαφέρων συμπεράσματα.

Σαν έρευνα, μπορεί να χρησιμεύσει στους φοιτητές που πρόκειται να κάνουν πρακτική, ώστε να ξέρουν με τι έχουν να κάνουν. Συγκεκριμένα, τι πρέπει να προσέξουν ή θα διαπιστώσουν πριν αποφασίσουν για την επιχείρηση, με ποιο τρόπο είναι προτιμότερο να ψάξουν για πρακτική, ποιες επιχειρήσεις είναι καταλληλότερες για πρακτική, κ.α.. Στο Α' μέρος εξηγούνται χρήσιμες θεωρητικές πληροφορίες για τη πρακτική που πρέπει να ξέρουν. Για παράδειγμα, το πώς διεξάγεται πρακτική και τι δικαιώματα και υποχρεώσεις έχουν οι φοιτητές προς τις επιχειρήσεις, νόμοι, κ.α.. Οι διδάσκοντες από τη πλευρά τους μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν για να προειδοποιήσουν τους φοιτητές τους για οποία πράγματα θεωρήσουν σημαντικά, τι να αποφεύγουν ή να δέχονται.

Η τουριστική βιομηχανία αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες παγκοσμίως. Απασχολεί άμεσα περίπου 67,5 εκατομμύρια άτομα (2,6% των

συνολικών θέσεων εργασίας), ενώ αν υπολογιστούν και οι έμμεσες θέσεις που δημιουργεί ο τουρισμός σε άλλους παραγωγικούς κλάδους, ο αριθμός αυξάνεται φθάνοντας στα 194,5 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (ποσοστό 7,6% των συνολικών θέσεων εργασίας σε όλο τον κόσμο). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις διεθνών κλαδικών φορέων του τουρισμού όπως Παγκόσμιο Συμβούλιο Τουρισμού και Ταξιδιών (World Travel and Tourism Council), το μερίδιο αυτό θα φθάσει στο 8,6% το 2012, δημιουργώντας 50 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στον τουριστικό τομέα απασχολούνται περίπου 19,5 εκατομμύρια άτομα (11,9% στο σύνολο των θέσεων απασχόλησης). Στην Ελλάδα περίπου το 20% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού της Ελλάδας απασχολείται άμεσα ή έμμεσα στην τουριστική βιομηχανία (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:60).

2.1. Ιστορικό πλαίσιο

Το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. προήλθε από το αντίστοιχο Τμήμα Στελεχών Τουριστικών Επιχειρήσεων που λειτουργούσε ήδη επί Κ.Α.Τ.Ε. και Κ.Α.Τ.Ε.Ε. και συνέχισε να λειτουργεί την πρώτη περίοδο μετά την ισχύ του Ν. 1404/83. Έκτοτε αναμόρφωσε αρκετές φορές το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα και αύξησε τον αριθμό των εκπαιδευτικών εξαμήνων σε οκτώ (8). Κορυφαία μεταβολή φυσικά επήλθε με τον Ν/ 2916/01που ενέταξε και τυπικά το τμήμα στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων είναι σημαντικό στο χώρο των Τ.Ε.Ι., άλλα και γενικότερα στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι πρώτοι πτυχιούχοι του Τμήματος αποφοίτησαν κατά το χειμερινό εξάμηνο του σπουδαστικού έτους 1987 - 88. Μέχρι εαρινό εξάμηνο σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 2002 - 2003 έχουν αποφοιτήσει περίπου 1660 σπουδαστές.

Με την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ο παρακάτω πίνακας δείχνει πόσες θέσεις είναι διαθέσιμες για φοιτητές να εισαχθούν στο τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων το σχολικό έτος 2010 – 2011 (Πηγή: Εφημερίς της κυβερνήσεως, τεύχος 2-ο, αρ. φύλλου 416, 12 Απριλίου 2010):

	Αρ. Εισακτέων
Αθήνας	85
Πειραιά	100
Πάτρα	210
Λάρισα	230
Κρήτη	200
Ηπείρου (Ηγουμενίτσα)	250
Σύνολο	1075

Επιπλέον εγγράφονται Κύπριοι, ομογενείς, αλλοδαποί σε μικρό ποσοστό περίπου 10% επί των εισακτέων.

Επιπρόσθετα, στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων εγγράφονται, σε ποσοστό 2% επί των εισακτέων, με κατάταξη, πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων Τ.Ε.Ι. αλλά και πανεπιστημίων, καθώς επίσης και πτυχιούχοι Ανώτερων σχολών διετούς κύκλου σπουδών, ενώ ποσοστό 8% προέρχεται από μετεγγραφές.

Το Χειμερινό εξάμηνο του Ακαδημαϊκού έτους 2002 - 2003, το Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων του Τ.Ε.Ι. Αθήνας είχε 2.000 περίπου εν ενεργεία σπουδαστές, 14 μόνιμους και 16 έκτακτους εκπαιδευτικούς, 3 άτομα της κατηγορίας του ειδικού τεχνικού προσωπικού και 4 διοικητικούς υπαλλήλους¹.

2.2. Θεσμικό πλαίσιο

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 24 του Ν. 1404/83 για τη "Δομή και λειτουργία των Τ.Ε.Ι.", καθιερώνεται για πρώτη φορά, η πρακτική άσκηση, ως αναπόσπαστο τμήμα των σπουδών. Με το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) υπ' αριθ. 174/85 (Φ.Ε.Κ. 59/τ.Α' /29-3-85) για την "Άσκηση στο επάγγελμα των φοιτητών των Τ.Ε.Ι.", εισάγεται το πλαίσιο της οργάνωσης αλλά και εποπτείας και αξιολόγησης της πρακτικής άσκησης. Πιο συγκεκριμένα στο αναφερθέν Π.Δ.:

- Καθορίζεται η διάρκεια της πρακτικής άσκησης,
- Θεσμοθετείται το περίγραμμα του προγράμματος πρακτικής άσκησης για κάθε ειδικότητα,
- Θεσμοθετείται η επιτροπή πρακτικής άσκησης,
- Καθιερώνεται η εποπτεία τόσο για τον φορέα απασχόλησης όσο και για το Τμήμα,

¹ - Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων στο http://www.teiath.gr/sdo/tourist_enterprises/index.html (28/12/2009)

- Καθορίζονται οι όροι και τα λοιπά δικαιώματα, αλλά και οι υποχρεώσεις των ασκουμένων φοιτητών,
- Αναφέρεται η διαδικασία της αξιολόγησης της πρακτικής άσκησης και τέλος
- Γίνεται αναφορά στο βιβλίο πρακτικής άσκησης, που τηρείται από τους ασκούμενους.

Επιπλέον, με την υπ' αριθ. Ε5/1303/3-3-86 κοινή απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) και του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θεσμοθετείται η ασφάλιση των φοιτητών και κατά τον χρόνο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης πέρα από το χρόνο φοίτησης τους στα Τ.Ε.Ι. κατά το οποίο τους παρέχεται ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη σύμφωνα με το Π.Δ. 174/84 (ΦΕΚ 61/τ.Α' /8-5-84) "Ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη φοιτητών Τ.Ε.Ι."

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 71 του Ν.1566/85 (ΦΕΚ 167/τ. Α'/30-9-85) καθορίζεται ο τρόπος της αποζημίωσης των ασκουμένων φοιτητών. Ειδικότερα για το ύψος της αποζημίωσης καθώς και άλλα παρεμφερή θέματα έχουν δοθεί διευκρινήσεις μέσω εγκυκλίων του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και του Υπουργείου Εργασίας. Τέλος με το Π.Δ. υπ' αριθ. 483/13-11-84 (ΦΕΚ 173/τ.Α' /13-11-84) ορίζονται διευκολύνσεις που παρέχονται γενικά στους εργαζόμενους φοιτητές των Τ.Ε.Ι., στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι φοιτητές που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση².

2.3. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η διάρκεια φοίτησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Δημοτικό) είναι εξαετής, με ηλικία εισόδου το 6-ο έτος. Παράλληλα προς τα κοινά Νηπιαγωγεία και Δημοτικά λειτουργούν και Ολοήμερα σχολεία, τα οποία έχουν διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Η μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση του 1997, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.), τα οποία από το σχολικό έτος 2006 - 2007 λέγονται Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.). Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια και διετής (α' κύκλος σπουδών) ή τριετής (β' κύκλος σπουδών) στα

² - Τ.Ε.Ι. Καβάλας, στο infoman.teikav.edu.gr/docs/odigospraktikisaskisis.doc (19/12/2009)

Επαγγελματικά Λύκεια, ενώ δεν αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο.

Παράλληλα με τα κοινά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν και Ειδικά Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια και λυκειακές τάξεις, που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης λειτουργούν και Μουσικά, Εκκλησιαστικά και Αθλητικά Γυμνάσια και Λύκεια.

Στη μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εντάσσονται και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), τα οποία προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση. Τα Ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμητα, γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν.

Η δημόσια ανωτάτη εκπαίδευση χωρίζεται σε πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. Η εισαγωγή των φοιτητών σ αυτά τα ιδρύματα εξαρτάται από την επίδοσή τους σε εξετάσεις εθνικού επιπέδου που λαμβάνουν χώρα στη Β' και Γ' τάξη του Λυκείου. Επιπρόσθετα, στο Ε.Α.Π. οι φοιτητές γίνονται αποδεκτοί από την ηλικία των 22 ετών μετά από κλήρωση.

Η επίσημη τυπική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από καθορισμένη διάρκεια σπουδών, επαναληψιμότητα, και απονομή επίσημου τίτλου σπουδών στο τέλος τους, ο οποίος αποτελεί και την κρατική νομιμοποίησή της. Η διαβάθμιση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων συνεπάγεται την υποχρέωση κατοχής του αποδεικτικού τίτλου (απολυτηρίου, πτυχίου κλπ.) του προηγούμενου επιπέδου σπουδών για τη συνέχιση στο επόμενο³.

Το διάγραμμα της δομής του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος υπάρχει στα παραρτήματα (3) στη σελ. 68-69

2.4. Δημόσια τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η δημόσια τουριστική εκπαίδευση στον τομέα του τουρισμού παρέχεται από τρεις φορείς:

1) Υπουργείο Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Δ.Β.Μ.Θ.)

α) Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.), πρώην Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.)

³ - Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, στο http://www.yperph.gr/el_ec_page969.htm (08/07/2010)

- β) Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). (αδιαβάθμητα)
 - γ) Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα δηλαδή Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι.
 - δ) Μεταπτυχιακές σπουδές (Πανεπιστήμια αυτόνομα και Πανεπιστήμια σε συνεργασία με Τ.Ε.Ι.)
- 2) Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού / Γενική Γραμματεία Τουρισμού
 - α) Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Τ.Ε.Κ.).
 - 3) Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
 - α) Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).
 - 4) Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης / Κατεύθυνση Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης.

2.4.1. Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

A) Επαγγελματικά Λύκεια

Στα ΕΠΑ.Λ. η τεχνολογική εκπαίδευση στον τουρισμό έχουν την ειδικότητα Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων. Η εκπαίδευση παρέχεται σε δυο κύκλους σπουδών: α' κύκλος που διαρκεί 2 έτη, ή β' κύκλος που διαρκεί ένα έτος επιπλέον. Η Α' τάξη του α' κύκλου περιλαμβάνει 14 ώρες παθημάτων γενικής παιδείας, και 20 ώρες μαθημάτων ειδικότητας (Υπάλληλος Τουριστικών Επιχειρήσεων). Στην Α' τάξη του κύκλου αυτού εγγράφονται όσοι έχουν αποφοιτήσει από την Γ' Γυμνάσιου. Το πρόγραμμα σπουδών Α' τάξης α' κύκλου στα παραρτήματα (4) σελ. 69 (Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:83)

Το πρόγραμμα της Β' τάξης του α' κύκλου περιλαμβάνει 10 ώρες μαθημάτων γενικής παιδείας και 24 ώρες μαθημάτων ειδικότητας (εργαστήρια και θεωρία). Οι απόφοιτοι του α' κύκλου αποκτούν το πτυχίο α' κύκλου ΕΠΑ.Λ. επιπέδου 2, με το οποίο έχει δικαίωμα να απασχοληθεί επαγγελματικά στο χώρο. Το πρόγραμμα σπουδών Β' τάξης α' κύκλου στα παραρτήματα (5) σελ. 69-70 (Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:83-84)

Ο β' κύκλος των ΕΠΑ.Λ. διαρκεί ένα έτος επιπλέον και περιλαμβάνει 8 ώρες μαθημάτων γενικής παιδείας και 26 ώρες μαθημάτων ειδικότητας (εργαστήριο και θεωρία επαγγελματικού χαρακτήρα). Το πρόγραμμα σπουδών β' κύκλου στα παραρτήματα (6) σελ. 70 (Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:84)

Β) Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

Τα Ι.Ε.Κ. εντάσσονται στη μετά-δευτεροβάθμια εκπαίδευση και προσφέρουν επίσημη, αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση. Σε αυτά μπορούν να φοιτήσουν οι απόφοιτοι Γυμνασίου και Λυκείου, ανάλογα με τις ειδικότητες. Τα Ι.Ε.Κ. λειτουργούν υπό την εποπτεία και έλεγχο του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.). Οι απόφοιτοι πιστοποιούνται με Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης μετά από εξετάσεις, το οποίο είναι αναγνωρισμένο σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρέχει δικαίωμα να εργαστεί στο αντίστοιχο επαγγελματικό χώρο. Στον τομέα του τουρισμού λειτουργούν οι εξής ειδικότητες:

- α) Ειδικός ξενοδοχειακών υπηρεσιών και τροφοδοσίας.
- β) Ειδικός τουριστικού πρακτορείου.
- γ) Ειδικός αεροπορικών εταιριών.
- δ) Ειδικός διαχείρισης τουριστικών εκδηλώσεων.
- ε) Ειδικός ξενοδοχειακής ψυχαγωγίας.
- στ) Στέλεχος τουρισμού υπαίθριων δραστηριοτήτων.

(Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:84-85)

Γ) Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)

Τα Τ.Ε.Ι. και τα Πανεπιστήμια είναι δυο τομείς ανωτάτης εκπαίδευσης, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά με διακριτές φυσιογνωμίες και με ρόλους, σκοπό και αποστολή που διαφοροποιούνται σύμφωνα με τους νόμους. Τα Τ.Ε.Ι. επικεντρώνονται στην εκπαίδευση στελεχών υψηλής ποιοτικής στάθμης με το να συνδυάζουν θεωρία και εφαρμογή, καθώς και τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας και καινοτομιών. (Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:89)

Στα Τ.Ε.Ι. μπορούν να εισαχθούν όσοι έλαβαν μέρος σε εξετάσεις πανελλαδικού επιπέδου μετά από φοίτηση στα Τ.Ε.Ε./ΕΠΑΛ, Β' και Γ' τάξη του Λυκείου. Οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Ι. τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων μπορούν να εργαστούν ως στελέχη οποιουδήποτε τομέα του τουρισμού, ως ελεύθεροι επαγγελματίες, είτε ως στελέχη του δημόσιου τομέα.

Τα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Τουριστικών Επιχειρήσεων των Τ.Ε.Ι. είναι κοινά σε αρκετά μαθήματα αλλά διαφοροποιούνται σε αρκετά άλλα. Ακολουθούν ενδεικτικά τα προγράμματα σπουδών των Τμημάτων Τουριστικών Επιχειρήσεων των ΤΕΙ Αθήνας, Πειραιά και Λάρισας.

γ1) Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Α' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Εισαγωγή στον Τουρισμό	3		3	135	4.5
2	Μικροοικονομική	3		3	135	4.5
3	Πληροφοριακά Συστήματα στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων	2	3	5	135	4.5
4	Επιχειρησιακές Επικοινωνίες Τουριστικών Επιχειρήσεων	4		4	180	6.0
5	Κοινωνιολογία του Τουρισμού	3		3	135	4.5
6	Οικονομικά Μαθηματικά	4		4	180	6.0
	Συνολο	19	3	22	900	30

Β' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Μακροοικονομική	3		3	135	5.0
2	Στατιστική Επιχειρήσεων	2	2	4	120	4.0
3	Διοίκηση Επισιτιστικών Τμημάτων 1	2	3	5	135	5.0
4	Εμπορικό Δίκαιο	3		3	135	5.0
5	Εργασιακές Σχέσεις	3		3	135	5.0
6	Αρχές Γενικής Λογιστικής – Εφαρμογές με Η/Υ	3	3	6	180	6.0
	Συνολο	16	8	24	840	30

Γ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Διοίκηση Τομέα Ορόφων (Housekeeping)	3		3	135	5.0
2	Τουριστικό Δίκαιο	4		4	180	6.5
3	Προγραμματισμός Ταξιδιωτικών Προϊόντων	2	2	4	120	4.5
4	Διοικητική Λογιστική	3		3	135	5.0
5	Επιχειρηματικότητα – Ηλεκτρονικό Εμπόριο	2	2	4	120	4.5
6	Διοίκηση Επισιτιστικών Τμημάτων 2	2	2	4	120	4.5
	Σύνολο	16	6	22	810	30

Δ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Διοίκηση και Οργάνωση Τμήματος Υποδοχής	3	3	6	180	7.0
2	Αεροπορικοί Ναύλοι – Έκδοση Εισιτηρίων	2	3	5	135	5.5
3	Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων	4		4	180	7.0
4	Διοίκηση Μπαρ Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων	2	2	4	120	5.0
5α	Στοιχεία Τεχνολογίας Τροφίμων – Προμήθειες	3		3	135	5.5
5β	Ψυχαγωγία και Άθληση Πελατών	3		3	135	5.5
	Σύνολο	14	8	22	750	30

Ε' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Οικονομική του Τουρισμού	4		4	170	6.0
2	Τουριστικό Μάρκετινγκ	4		4	170	6.0
3	Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού Τουριστικών Επιχειρήσεων	4		4	170	6.0
4	Οργάνωση Συνεδρίων	3		3	135	4.0
5	Τουριστική Ψυχαγωγία και Συμπεριφορά Καταναλωτή	3		3	135	4.0
6α	Μεθοδολογία Έρευνας	2	2	4	120	4.0
6β	Χρηματοδοτική Διοίκηση και Αξιολόγηση Επενδύσεων	2	2	4	120	4.0
	Σύνολο	20	2	22	900	30

ΣΤ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξαμ	Π.Μ εξαμ
1	Έρευνα Τουριστικής Αγοράς	3		3	135	4.5
2	Επικοινωνία – Διαφήμιση – Δημόσιες Σχέσεις – Τουριστικών Επιχειρήσεων και Φορέων	4		4	180	6.0
3	Κοστολόγηση και Προϋπολογισμοί Τουριστικών Επιχειρήσεων	4		4	180	6.0
4	Διεθνή Συστήματα Κρατήσεων	2	3	5	135	4.5
5	Τουριστική Πολιτική: Στρατηγικές και Σχεδιασμός	3		3	135	4.5
6α	Εναλλακτικός Τουρισμός, Πολιτισμός και Ταξιδιωτική Λογοτεχνία	3		3	135	4.5
6β	Τουριστική Γεωγραφία: Χωρική Ανάλυση	3		3	135	4.5
	Σύνολο	19	3	22	900	30

Ζ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξάμ	Π.Μ εξάμ
1	Τουριστική Ανάπτυξη: Διοικητική Αποκέντρωση – Αειφορία	4		4	180	7.0
2	Σεμινάριο Τελειοφοίτων	2	2	4	120	4.0
3	Ξένη Γλώσσα Ειδικότητας 1 (Αγγλικά)	3	3	6	180	7.0
4	Ξένη Γλώσσα Ειδικότητας 2 (Γερμανική – Γαλλική – Ιταλική)	3	3	6	180	7.0
5α	Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στις Τουριστικές Επιχειρήσεις	3		3	135	5.0
5β	Διαχείριση Επιχειρησιακών Κινδύνων στον Τουρισμό	3		3	135	5.0
	Σύνολο	15	8	23	795	30

Η' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Σ	Φ.Ε. εξάμ	Π.Μ εξάμ
1	Πρακτική Άσκηση στο Επάγγελμα (24 εβδομάδες X 40 ώρες)					
2	Πτυχιακή Εργασία					
	Σύνολο					

Σ – Σύνολο ωρών την εβδομάδα

Φ.Ε. – Φόρτος εργασίας

Π.Μ. – Πιστωτικές Μονάδες

γ2) Τ.Ε.Ι. Πειραιά

	Α' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Μικροοικονομική	Υ/ΜΔΟΝΑ	4		1	5	13	6
2.	Αρχές Χρηματοοικονομικής Λογιστικής	Υ/ΜΓΥ	2		2	4	8	4
3.	Μαθηματικά και Ποσοτικές Μέθοδοι των Επιχειρήσεων	Υ/ΜΓΥ	3	2		5	11	5
4.	Εμπορικό Δίκαιο	Υ/ΜΔΟΝΑ	4			4	12	5
5.	Αρχές Τουρισμού	Υ/ΜΕ	4		1	5	13	6
6.	Τουριστική Ψυχολογία	Υ/ΜΕΥ	3			3	9	4
	ΣΥΝΟΛΟ		20	2	4	26	66	30

	Β' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Τουριστική Πολιτική και Τοπική Ανάπτυξη	Υ/ΜΕΥ	4			4	12	6
2.	Τουριστική Νομοθεσία	Υ/ΜΕ	3	2		5	11	5
3.	Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων	Υ/ΜΕΥ	4			4	12	6
4.	Στατιστική Επιχειρήσεων	Υ/ΜΓΥ	3	3		6	12	6
5.	Ευρωπαϊκή Ένωση	Υ/ΜΓΥ	2		2	4	8	3
6.	Λογιστική Εταιρειών	Υ/ΜΓΥ	3			3	9	4
	ΣΥΝΟΛΟ		19	5	2	26	64	30

	Γ' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Τουριστικό Μάρκετινγκ	Υ/ΜΕΥ	3		1	4	10	6
2.	Εφαρμογές Πληροφορικής	Υ/ΜΓΥ	3	4		7	13	7
3.	Μακροοικονομική	Υ/ΜΔΟΝΑ	4		1	5	8	5
4.	Βιώσιμη Ανάπτυξη Τουριστικών Επιχειρήσεων	Υ/ΜΕΥ	3			3	9	5
5.	Υπηρεσία Υποδοχής	Υ/ΜΕ	3	3		6	12	7
	ΣΥΝΟΛΟ		16	7	2	25	52	30

	Δ' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Οργάνωση και Λειτουργία Εστιατορίου και Μπαρ	Υ/ΜΕ	2	4		6	10	6
2.	Διαδίκτυο και Τουριστικές Επιχειρήσεις	Υ/ΜΕ		4		4	4	2
3.	Διοικητική Λογιστική - Κοστολόγηση	Υ/ΜΓΥ	2	2		4	8	4
4.	Ξενοδοχειακό Μάρκετινγκ	Υ/ΜΕ	3		1	4	10	6
5.	Τουριστική Οικονομία	Υ/ΜΕΥ	4			4	12	7
6.	Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης	ΕΥ/ΜΓΥ	3			3	9	5
7.	Τουριστική Διαφήμιση και Επικοινωνία	ΕΥ/ΜΕ	3			3	9	5
	ΣΥΝΟΛΟ		14	10	1	25	53	30

	Ε' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Ψυχαγωγία και Άθληση Πελατών	Υ/ΜΕ	3			3	9	4
2.	Δημόσιες Σχέσεις και Οργάνωση Συνεδρίων και Εκδηλώσεων	Υ/ΜΕ	4		1	5	13	7
3.	Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και Αξιολόγηση Επιχειρήσεων	Υ/ΜΕΥ	3	3		6	12	6
4.	Ερευνα Τουριστικής Αγοράς	Υ/ΜΕΥ	3	3		6	12	6
5α.	Τουριστική Γεωγραφία	ΕΥ/ΜΕΥ	4		1	5	13	7
5β.	Ευρωπαϊκές Επιρροές και γλώσσες στην Επαγγελματική Εκπαίδευση	ΕΥ/ΜΓΥ	4		1	5	13	7
	ΣΥΝΟΛΟ		17	6	2	25	59	30

	ΣΤ' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Σύγχρονη Διαμόρφωση του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος	Υ/ΜΓΥ	3			3	9	4
2.	Χρηματοδότηση Τουριστικών Επιχειρήσεων	Υ/ΜΕΥ	4			4	12	6
3.	Οργάνωση και Λειτουργία Τουριστικού Γραφείου	Υ/ΜΕΥ	2		2	4	8	3
4.	Ξενοδοχειακή Λογιστική	Υ/ΜΕΥ	3		1	4	10	5
5.	Υπηρεσία Ορόφων	Υ/ΜΕ	3	3		6	12	6
6α.	Εργασιακές Σχέσεις	ΕΥ/ΜΓΥ	4			4	12	6
6β.	Τουριστική Κοινωνιολογία	ΕΥ/ΜΕΥ	4			4	12	6
	ΣΥΝΟΛΟ		19	3	3	25	63	30

	Ζ' Εξάμηνο	Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Σεμινάριο Τελειόφοιτων - Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας	Υ/ΜΕ	2	3		5	9	6
2.	Αεροπορικοί Ναύλοι και Συστήματα Κρατήσεων με Η/Υ	Υ/ΜΕ	2	4		6	10	7
3.	Αγγλική Τουριστική Ορολογία	Υ/ΜΕ	3	2		5	11	7
4.	Σύνθεση Τουριστικού Πακέτου και Εκτέλεση Ταξιδιού	Υ/ΜΕ	2	2		4	8	5
5α.	Εσωτερικός Έλεγχος και Συστήματα Ποιότητας	ΕΥ/ΜΕΥ	2	2		4	8	5
5β.	Γαλλική Τουριστική Ορολογία	ΕΥ/ΜΕ	2	2		4	8	7
	ΣΥΝΟΛΟ		11	13	0	24	46	30

Η' Εξάμηνο		Κ.Μ.	Θ.	Ε.	Α.Π.	Σ.Ω.	Φ.Ε.	Δ.Μ.
1.	Πτυχιακή Εργασία	Υ					10	20
2.	Πρακτική Άσκηση	Υ					40	10

γ3) Τ.Ε.Ι. Λάρισας

Α' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Μικροοικονομική	2		1	3	5
2	Γενική Λογιστική	3		2	5	5
3	Εισαγωγή στη Πληροφορική	2	3		5	6
4	Οικονομικά Μαθηματικά	3		2	5	5
5	Αρχές Τουρισμού	2		1	3	6
6α	Αρχές Διοίκησης Επιχειρήσεων	1		2	3	3
6β	Δεοντολογία Επαγγέλματος	1		2	3	3
	Σύνολο	13	3	8	24	30

Β' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Λογιστική Εταιριών	2		3	5	5
2	Στατιστική Επιχειρήσεων	2	2		4	5
3	Τουριστική Παγκόσμια Γεωγραφία	2		1	3	5
4	Επιχειρήσεις Μαζικής Σίτισης	2	3		5	5
5	Μακροοικονομική	2		1	3	5
6α	Εμπορικό Δίκαιο	3			3	5
6β	Οργανισμοί και Φορείς Τουρισμού	3			3	5
	Σύνολο	13	5	5	23	30

Γ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων	2		2	4	5
2	Μαζική Παραγωγή Εδεσμάτων	2	3		5	5
3	Οργάνωση Προμηθειών Σίτισης	2	2		4	5
4	Τουριστική Νομοθεσία	3			3	5
5	Χρηματοδότηση Επιχειρήσεων	3		1	4	5
6α	Αρχιτεκτονική Εγκαταστάσεων Διαμονής	2		1	3	5
6β	Επιχειρησιακές Επικοινωνίες Τουριστικών Επιχειρήσεων	2		1	3	5
	Σύνολο	14	5	4	23	30

Δ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Κοστολόγηση – Έλεγχος	3		1	4	5
2	Λειτουργία Υποδοχής 1		3		3	3
3	Υπηρεσία Ορόφων	2		1	3	5
4	Οργάνωση – Λειτουργία Εστιατόριου	3	2		5	7
5	Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων 1 – Τουριστικά Γραφεία	3		1	4	5
6α	Ψυχαγωγία – Άθληση Πελατών Ξενοδοχείου	2		2	4	5
6β	Ταξιδιωτικοί Οδηγοί	2		2	4	5
6γ	Εργατικό Δίκαιο	2		2	4	5
	Σύνολο	13	5	5	23	30

Ε' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Τουριστικό Μάρκετινγκ	3		1	4	5
2	Αγγλική Ορολογία 1	3		2	5	5
3	Λειτουργία Υποδοχής 2		5		5	5
4	Ποτά – Οινολογία	3	2		5	7
5	Συστήματα Κρατήσεων με Η/Υ		3		3	3
6α	Γαλλική Ορολογία 1	3		2	5	5
6β	Γερμανική Ορολογία 1	3		2	5	5
6γ	Ιταλική Ορολογία 1	3		2	5	5
	Σύνολο	12	10	5	27	30

ΣΤ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Αγγλική Ορολογία 2	3		2	5	6
2	Ξενοδοχειακό Μάρκετινγκ	2		3	5	5
3	Τουριστικές Εφαρμογές με Η/Υ		3		3	3
4	Αεροπορικοί Ναύλοι	2		2	2	6
5α	Επεξεργασία Στατιστικών Δεδομένων	2		1	3	4
5β	Οικονομοτεχνικές Μελέτες	2		1	3	4
6α	Γαλλική Ορολογία 2	3		2	5	6
6β	Γερμανική Ορολογία 2	3		2	5	6
6γ	Ιταλική Ορολογία 2	3		2	5	6
	Σύνολο	12	3	10	25	30

Ζ' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Τουριστική Οικονομία	3		1	4	6
2	Σεμινάριο Τελειοφοίτων		4		4	4
3	Οργάνωση Συνεδρίων – Εκδηλώσεων	3		1	4	6
4	Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων 2 – Ξενοδοχεία	3		2	5	6
5	Τουριστική Κοινωνιολογία	3			3	6
6α	Διοίκηση Ολικής Ποιότητας – Επιχειρηματικότητα	2		1	3	2
6β	Γαλλική Ορολογία Ειδικότητας	2		1	3	2
6γ	Γερμανική Ορολογία Ειδικότητας	2		1	3	2
6δ	Ιταλική Ορολογία Ειδικότητας	2		1	3	2
	Σύνολο	13	4	5	22	30

Η' Εξάμηνο

Α/Α	Μάθημα	Ανάλυση				
		Θ	Ε	Α.Π.	Σ	Δ.Μ.
1	Πτυχιακή Εργασία				4	20
2	Πρακτική Άσκηση (24 εβδομάδες – 6 μήνες)				-	10
	Σύνολο					30

Για να έχουμε ολοκληρωμένη εικόνα των σπουδών, πρέπει να επισημανθούν οι πιο εμφανή διαφορές και ομοιότητες στα προγράμματα των σπουδών των Τ.Ε.Ι. που έχουμε πάρει ως παράδειγμα.

Στα Τ.Ε.Ι. Αθήνας και Λάρισας μεγάλη έμφαση δίνεται στις ξένες γλώσσες (2 εξάμηνα το καθένα), συν, είναι υποχρεωτική παρακολούθηση δυο ξεχωριστών ξένων γλωσσών. Αντίθετα στο Τ.Ε.Ι. Πειραιά υπάρχει μόνο μια ξένη γλώσσα υποχρεωτικά (Αγγλικά) και δεύτερη είναι επιλογής που μπορεί να αλλαχτεί με το μάθημα Εσωτερικός Έλεγχος. Επίσης Στα Τ.Ε.Ι. Αθήνας και Λάρισας πολύ μεγάλη σημασία δίνεται στην διοίκηση επισιτιστικών τμημάτων ξενοδοχείου και επιχειρήσεων, με πολλά μαθήματα πάνω στο αντικείμενο. Στο Τ.Ε.Ι. Λάρισας τα μαθήματα πάνω στην διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων χωρίζεται σε δυο μέρη: τουριστικά γραφεία και ξενοδοχεία, ενώ στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας χωρίζεται σε διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού και διοίκηση τουριστικών επιχειρήσεων. Στο Τ.Ε.Ι. Πειραιά, από την άλλη, όλα τα παραπάνω ενώνεται σε ένα μόνο μάθημα.

Πρέπει να επισημαίνω ότι το Τ.Ε.Ι. Λάρισας έχει πιο πολλά μαθήματα επιλογής, ακόμα και δυο σε ένα εξάμηνο.

Οι ομοιότητες των τριών Τ.Ε.Ι. είναι πολλές σε πολλά σημεία. Η λογιστική θεωρείται πολύ σημαντικός κλάδος των τουριστικών επιχειρήσεων με δυο μαθήματα

στο Τ.Ε.Ι. Αθήνας, και Λάρισας, και τέσσερα στο Τ.Ε.Ι. Πειραιά. Ίδια είναι τα μαθήματα του μάρκετινγκ, των δημόσιων σχέσεων, της ψυχαγωγίας και άθλησης πελατών, του δικαίου, και της χρηματοδότησης των τουριστικών επιχειρήσεων. Επίσης η στατιστική και πληροφορικές εφαρμογές στις τουριστικές επιχειρήσεις έχουν ελάχιστες διαφορές. Από κοινού είναι και η πρακτική άσκηση στον τομέα και η πτυχιακή εργασία με ίδιες προϋπόθεσης, περιορισμούς και υποχρεώσεις.

Τα Πανεπιστήμια δεν λειτουργούν, σε προπτυχιακό επίπεδο, αμιγή τμήματα που να έχουν σχέση με τις τουριστικές σπουδές, αλλά διδάσκονται μεμονωμένα μαθήματα στα τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων. (Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:93).

Δ) Μεταπτυχιακές σπουδές

1) Πανεπιστήμιο Πειραιά, πρόγραμμα "Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων", το οποίο διαρκεί δυο εξάμηνα και άλλο ένα εξάμηνο διπλωματική εργασία.

2) Πανεπιστήμιο Αιγαίου (Χίος), πρόγραμμα "Σχεδιασμός, Διοίκηση και Πολιτική Τουρισμού". Το αντικείμενο του είναι κατάρτιση στο Σχεδιασμό, τη Διοίκηση και την Πολιτική του Τουρισμού σε Εθνικό, Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο. Το πρόγραμμα διαρκεί δυο εξάμηνα και άλλο ένα διπλωματική εργασία.

3) Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, στο αντικείμενο "Διοίκηση Υπηρεσιών" που οδηγεί στην απόκτηση διπλώματος, στην κατεύθυνση "Τουρισμός". Το πρόγραμμα στοχεύει να συμβάλλει στη μείωση των δαπανών των εταιριών για την επιμόρφωση των στελεχών τους. Το πρόγραμμα διαρκεί τέσσερα εξάμηνα.

4) Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, λειτουργεί Πρόγραμμα σπουδών "Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων", με το σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οδηγεί σε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Εξειδικεύσεις, ολοκληρώνεται με Διπλωματική Εργασία και χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες:

α) Γενικές Αρχές Μάνατζμεντ, Τουριστική Νομοθεσία και Οργάνωση Εργοδοτικών και Συλλογικών Φορέων.

β) Τουριστικός Τομέας.

γ) Διοίκηση Τουρισμού και Τουριστικών Επιχειρήσεων.

δ) Τουριστικό Μάρκετινγκ Φορέων, Οργανώσεων και Επιχειρήσεων.

(Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:93-96)

2.4.2. Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού

Ο φορέας παροχής τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού είναι ο Ο.Τ.Ε.Κ., που αποτελεί εξειδικευμένο κρατικό φορέα παροχής τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα. Για να επιτύχει τους σκοπούς τους ο Ο.Τ.Ε.Κ. μπορεί:

α) Να ιδρύει και να λειτουργεί εκπαιδευτικές μονάδες κατάρτισης για την παροχή τουριστικής εκπαίδευσης, κατάρτισης, επανακατάρτισης, εξειδίκευσης, επιμόρφωσης ή μετεκπαίδευσης, οι οποίες είναι:

- 1) Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης.
- 2) Τ.Ε.Ε./ ΕΠΑΛ
- 3) Μονάδες Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, και Ι.Ε.Κ..
- 4) Μονάδες Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) και Μετεκπαίδευσης.
- 5) Σχολές Ξεναγών.

β) Να οργανώνει και να λειτουργεί τμήματα κατάρτισης εξειδίκευσης και επιμόρφωσης ανθρώπινου δυναμικού.

γ) Να ιδρύει και να λειτουργεί γραφεία διασύνδεσης με σκοπό τη σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την απασχόληση και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

(Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:96-101)

2.4.3. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής

Ασφάλισης

Ο κύριος φορέας παροχής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Υπουργείου είναι ο Ο.Α.Ε.Δ., που λειτουργεί ως Ν.Π.Δ.Δ.. Ο Ο.Α.Ε.Δ. υλοποιεί προγράμματα για εργαζομένους και αυτοαπασχολούμενους, καθώς και πολλές ενέργειες και δράσεις, οι οποίες απαιτούν σημαντική υποστήριξη υποδομών, προγράμματα Σ.Ε.Κ. στις σχολές Ο.Α.Ε.Δ. και προγράμματα απασχολούμενων. Επίσης στον Ο.Α.Ε.Δ. λειτουργούν και Ι.Ε.Κ. με αντίστοιχες με του Ο.Ε.Ε.Κ. ειδικότητες στον τουριστικό τομέα. Οι απόφοιτοι των Ι.Ε.Κ. του Ο.Α.Ε.Δ. πιστοποιούνται στον Ο.Ε.Ε.Κ..

Η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση που παρέχει ο Ο.Α.Ε.Δ. αποβλέπει:

- 1) Στη δημιουργία εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

- 2) Στην ομαλή ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας.
- 3) Στην σύνδεση της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την παραγωγική διαδικασία.
- 4) Στην αντιμετώπιση των αυξημένων αναγκών σε επαγγελματικά προσόντα.

Συνοπτικά οι ομάδες-στόχοι της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του Ο.Α.Ε.Δ. είναι:

1) Αρχική Κατάρτιση

- α) Νέοι απόφοιτοι Γυμνάσιου
- β) Νέοι που δεν τελείωσαν το Γυμνάσιο
- γ) Νέοι απόφοιτοι Λυκείου

2) Συνεχιζόμενοι Κατάρτιση

- α) Μακροχρόνια άνεργοι
- β) Μη μακροχρόνια άνεργοι που δεν δικαιούνται επίδομα ανεργίας
- γ) Αυτοαπασχολούμενοι
- δ) Οι Μ.Μ.Ε., με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης τους στη κατάρτιση
- ε) Νέοι επιστήμονες

(Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:101-102)

2.5. Ιδιωτική τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Στον ιδιωτικό τομέα για θέματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δραστηριοποιούνται Ιδιωτικά Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) - (δευτεροβάθμια εκπαίδευση), ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) - (μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση), πολυάριθμα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Ε.Ε.Σ.) και Ιδιωτικά Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Επαγγελματική Κατάρτιση). Από αυτά τα μεν ΕΠΑ.Λ. και τα Ι.Ε.Κ. εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (νυν Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων (ΕΟΠΠ). Στα Ι.Ε.Κ. όμως κατευθύνεται ένα σημαντικό μέρος των υποψηφίων που δεν επιτυγχάνουν να εισαχθούν σε ανώτατη σχολή ή επιτυγχάνουν σε σχολές μη επιθυμητές. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:111).

Σύμφωνα με το Ν. 3696/2008 περί της Ίδρυσης και λειτουργίας Κολλεγίων και άλλων διατάξεων, τα ιδιωτικά ελληνικά κολλέγια ή κολλέγια εξωτερικού μπορούν επίσης να παρέχουν τουριστική εκπαίδευση. Συγκεκριμένα:

1. Τα Κολλέγια είναι παροχή μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα. Οι βεβαιώσεις, τα πιστοποιητικά σπουδών ή οποιασδήποτε άλλης ονομασίας βεβαίωση που χορηγούν τα Κολλέγια δεν είναι ισότιμα με τους τίτλους που χορηγούνται στο πλαίσιο του ελληνικού συστήματος τυπικής εκπαίδευσης, όπως Πανεπιστήμια, Τ.Ε.Ι. και Ι.Ε.Κ..

2. Η ίδρυση και λειτουργία Κολλεγίων από φυσικά πρόσωπα, ενώσεις προσώπων ή νομικά πρόσωπα υπάγεται σε κρατικό έλεγχο που ασκείται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. Για την ίδρυση και λειτουργία αυτών απαιτούνται άδεια ίδρυσης και άδεια λειτουργίας, οι οποίες χορηγούνται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

3. Συνιστάται στο Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων Γραφείο Κολλεγίων, το οποίο υπάγεται απευθείας στον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 12 του παρόντος. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων το Γραφείο Κολλεγίων στελεχώνεται από υπαλλήλους που διατίθενται⁴.

Παρακάτω, αναφέρονται μερικά από τα πιο γνωστά κολλέγια που προσφέρουν εκπαίδευση στον τουριστικό τομέα στην Ελλάδα είναι, συμπεριλαμβανομένου και τα πρόσφατα αδειοδοτημένα:

1) Ευρωπαϊκό Κολλέγιο Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης – The European College for Tourism Studies στη Κέρκυρα.

2) Κολλέγιο Νέα Υόρκη - New York College Ανώνυμη Εταιρία, "New York College ΑΕ" στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη. (**Executive MBA In Tourism Management**)

3) City ΕΠΕ "City LTD" ή City Colledge στη Θεσσαλονίκη. (**MSc in Management and Strategy – Leisure and Tourism Management**)

4) Οικονομικό Κολλέγιο Αθηνών Ανώνυμη Εταιρία "B.C.A College ΑΕ" (**BA in Hospitality, Tourism and Leisure Management και MBA with Hospitality & Tourism Management**)

⁴ Ν. 3696/2008 «Ίδρυση και λειτουργία Κολλεγίων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 177/Α/2008.

5) Κολλέγιο ALPINE Ανώνυμη Εταιρία "Alpine College AE" που βρίσκεται στην Αθήνα, προσφέρει τις εξής σπουδές:

α) **MA in International Hospitality & Tourism Leadership**

β) **BA (Hons) International Hospitality and Tourism Management**

γ) **BA (Hons) International Food and Beverage Management**

δ) **Swiss Higher Diploma in Hotel Management with concentration in Events and Conventions**

ε) **Swiss Diploma in Hotel Management**

στ) **Swiss Diploma in Events and Conventions Management**

ζ) **HND in Travel and Tourism Management**

η) **Foundation Programme in Hospitality Management**

θ) **Spa Management**

ι) **BA (Hons) International Events and Conventions Management**

6) AEGEAN OMIROS Κολλέγιο Ανώνυμη Εκπαιδευτική Εταιρία "Aegean Omiros College" στην Αθήνα. (**Higher National Diploma (HND) in Leisure Management** και **Higher National Diploma in Travel and Tourism Management**)

7) Liverpool John Moores University στην Αθήνα (MA Tourism and Leisure Management Development)

8) I.I.E.K. Ξυνή στην Αθήνα. Οι σπουδές στον τουριστικό τομέα που προσφέρει είναι οι εξής:

α) **Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας**

β) **Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου**

γ) **Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου**

δ) **Υπάλληλος Bar**

ε) **Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας**

Όπως φαίνεται, υπάρχει μεγάλη ποικιλία ιδιωτικών κολλεγίων με σπουδές στον τομέα του τουρισμού για να έχει κάποιος τη δυνατότητα να επιλέξει αυτό που του ταιριάζει. Τα ιδιωτικά κολλέγια προσφέρουν πολύ καλές σπουδές με διπλώματα αναγνωρισμένα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση ή και παγκοσμίως. Οι εγκαταστάσεις και οι συνθήκες για τους σπουδαστές είναι επίσης πάρα πολύ καλές και εκσυγχρονισμένες με μηχανήματα πολλές φορές τελευταίας τεχνολογίας. Ένα επιπλέον πλεονέκτημα που έχουν οι ιδιωτικές σχολές είναι ότι οι περισσότερες βρίσκονται στην Αθήνα. Αντίθετα, οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, λόγω της

περιορισμένης χρηματοδότησης από το κράτος, διαθέτουν παλαιωμένα μηχανήματα και πολλές φορές υπολογιστές που δεν έχουν την ισχύ να υποστηρίξουν λογισμικό των τελευταίων ετών. Επιπλέον, τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα στεγάζονται σε εγκαταστάσεις οι οποίες δεν ανακαινίζονται αρκετά συχνά για διάφορους λόγους, με αποτέλεσμα οι φοιτητές καταφεύγουν ακόμα και σε καταλήψεις για να βελτιώσουν κάπως την κατάσταση. Και, κάποιος μπορεί να το δει ως πλεονέκτημα και κάποιος ως μειονέκτημα, βρίσκονται συχνά διασκορπισμένες σε απομακρυσμένες περιοχές στην επαρχία και σε νησιά.

Παρόλα αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία, σπουδάζουν σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα για τον μεγαλύτερο και κύριο λόγο – το τεράστιο κόστος των σπουδών σε ιδιωτικές σχολές. Ειδικά τον τελευταίο καιρό, από τότε που έχει χτυπήσει η οικονομική κρίση σε όλο τον κόσμο, το κόστος, για πολλές ελληνικές οικογένειες, έχει καταστεί απαγορευτικό. Αυτός είναι ο κύριος λόγος που κάνει τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα εξαιρετικά ανταγωνιστικά. Η δωρεάν δημόσια εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα οι φοιτητές να μετεγκατασταθούν προσωρινά εκτός του τόπου διαμονής τους για να σπουδάσουν. Συν, σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, τα πτυχία από τα ιδιωτικά κολλέγια δεν είναι ισότιμα με αυτά των δημόσιων, βέβαια αυτό δεν σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις θα το δουν σαν κατώτερα, αντιθέτως, μπορούν να τα προτιμήσουν. Για να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές, οι ιδιωτικές σχολές προσπαθούν να παρέχουν κάποιες επιπλέον δωρεάν υπηρεσίες, και μια που θεωρώ από τις πιο σημαντικές είναι η αμέσως βοήθεια στην εύρεση εργασίας μετά από την αποφοίτηση.

2.5.1. Ιδιωτικά ΕΠΑ.Λ.

Τα Επαγγελματικά Λύκεια είναι αποκλειστικής αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και διακρίνονται σε ημερήσια και εσπερινά. Τα ιδιωτικά ΕΠΑ.Λ. είναι αντίστοιχα των δημόσιων, δεν ανήκουν στο κράτος, αλλά ιδρύονται και λειτουργούν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού. Στους αποφοίτους του ΕΠΑ.Λ. με ενδοσχολικές εξετάσεις χορηγείται:

1) Απολυτήριο ΕΠΑ.Λ. (δημοσίου ή ιδιωτικού) είναι ισότιμο με του Γενικού Λυκείου, ικανό να εξασφαλίσει στον κάτοχό του μετά από συμμετοχή στις Πανελλήνιες εξετάσεις, την εισαγωγή του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση σε ισότιμη βάση με τους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου.

2) Πτυχίο επιπέδου 3, που θα τους δίνει την δυνατότητα να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ή να εγγράφονται στα Ι.Ε.Κ.⁵

2.5.2. Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.

Τα Ι.Ε.Κ. εντάσσονται στη μεταυποχρεωτική δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση, επειδή δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους Λυκείου. Στόχος τους είναι να παρέχουν οποιουδήποτε τύπου επαγγελματική κατάρτιση, να εξασφαλίζουν στους καταρτιζόμενους τα ανάλογα προσόντα, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξή τους στην κοινωνία. Τα προγράμματα σπουδών τουριστικής κατεύθυνσης που προσφέρονται σε δημόσια και ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. ανήκουν στον Τομέα Τουρισμού - Μεταφορών και αποτελούνται από τις εξής ομάδες ειδικοτήτων:

α) Ομάδα Μεταφορών (που σχετίζονται με τον τουρισμό): Επιμελητής Πτήσεων, Υπάλληλος Αεροδρομίου

β) Ομάδα Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών: Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας, Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας και Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας

γ) Ομάδα Τροφίμων: Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού (Catering), Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης, Τεχνικός Αρτοποιίας Ζαχαροπλαστικής, Υπάλληλος Μπαρ, Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης, Βοηθός Εστιατορικής Τέχνης, Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης και Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη

δ) Ομάδα Τουριστικών Υπηρεσιών: Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου, Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών, Ειδικός Ναυτιλιακής Κατεύθυνσης, Ειδικός διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων, Στέλεχος Τουρισμού Υπαιθρίων δραστηριοτήτων, Επιμελητής - Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής, Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου, Τουριστικός Συνοδός, Συνοδός Βουνού, Ειδικός Λουτροθεραπείας - SPA και Ειδικός Θαλασσοθεραπείας - SPA. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:112)

Στην Ελλάδα λειτουργούν 26 Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. με τουριστική κατεύθυνση, από τα οποία: τα 2 λειτουργούν στην Πάτρα, 1 στο Κρανίδι, 12 στην Αθήνα, 9 στη Θεσσαλονίκη, 1 στη Λάρισα και 1 στο Βόλο. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:112)

Τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. φαίνεται να προσφέρουν αρκετές ειδικότητες στον επισιτιστικό τομέα, όπου δεν υπάρχει αντίστοιχη κάλυψη από τα δημόσια Ι.Ε.Κ. (Ο αναλυτικός

⁵ Φ.Ε.Κ. 146 Α/13-7-2006

πίνακας των ειδικοτήτων στα παραρτήματα (7) στη σελ. 71). Μάλιστα από την σύγκριση των ειδικοτήτων που προσφέρονται στα ιδιωτικά και στα δημόσια Ι.Ε.Κ. προκύπτει ότι σε καθαρά «τεχνικές» ειδικότητες υπερτερούν σε προσφορά τα ιδιωτικά. Το δημόσιο φαίνεται να καλύπτει αυτές τις ειδικότητες σε περιοχές όπου δεν λειτουργούν Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:113)

Τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. προκειμένου να ανταγωνιστούν τα χαμηλά δίδακτρα των δημοσίων Ι.Ε.Κ. πολλές φορές προσφέρουν επιπλέον δωρεάν παροχές στους φοιτητές, όπως δωρεάν επιπλέον μαθήματα ή υπηρεσία εύρεσης εργασίας, και δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ανώτερο επίπεδο. Επίσης, τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. παρακολουθούν την επαγγελματική εξέλιξη των απόφοιτων τους για διαφημιστικούς λόγους ή για να έχουν μια ξεκάθαρη εικόνα για τη ζήτηση της αγοράς. Σημαντικό να προσθέτει το γεγονός ότι οι περισσότεροι απόφοιτοι των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. βρίσκουν εργασία μέσα σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Όσον αφορά τους διδάσκοντες, το κράτος έχει θέσει αυστηρό πλαίσιο λειτουργίας των Ι.Ε.Κ. και των προσόντων που πρέπει να έχουν οι διδάσκοντες, υπό την εποπτεία του Ο.Ε.Ε.Κ.. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος, 2008:113)

2.5.3. Ιδιωτικά Ε.Ε.Σ.

Οι υποψήφιοι οι οποίοι δεν επιτυγχάνουν ή επιτυγχάνουν να εισαχθούν σε σχολές μη επιθυμητές, πολλές φορές καταφεύγουν στον ιδιωτικό τομέα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και ιδιαίτερα στα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών, τα οποία αρκετά συχνά παρουσιάζουν νέα προγράμματα με πρωτοτυπία, σε σύγχρονες ειδικότητες ώστε να καλύπτουν τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ενώ εξασφαλίζουν πολύ καλές συνθήκες εκπαίδευσης. Λειτουργούν ως ιδιωτικές επιχειρήσεις δηλαδή διαθέτουν έδρα, Δ.Ο.Υ. και Α.Φ.Μ. και εγγράφονται υποχρεωτικά στα οικεία επιμελητήρια και στο Τ.Ε.Β.Ε.. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:62-63)

Κανόνες λειτουργίας ιδιωτικών Ε.Ε.Σ., τουλάχιστον με τη μορφή που έχουν θεσπισθεί για τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ., δεν υπάρχουν. Τα δίδακτρα των Εργαστηρίων Ελευθέρων Σπουδών διαμορφώνονται πλέον (από το 2004) ελεύθερα και επομένως δεν υπάρχει καμία παρέμβαση του Υπουργείου Ανάπτυξης. Το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων έπρεπε να έχει προβεί στην έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων για τη ρύθμιση της λειτουργίας των Ε.Ε.Σ. οι οποίες δεν έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα. Αποτελεί γεγονός η απολύτως ανεξέλεγκτη λειτουργία των Ε.Ε.Σ. καθώς κανένα Υπουργείο και κυρίως το αρμόδιο Υπουργείο Εθνικής

Παιδείας και Θρησκευμάτων δεν παρακολουθεί, δεν ρυθμίζει τα της λειτουργίας, δεν ελέγχει και γενικότερα δεν διαθέτει κανένα απολύτως στοιχείο για τα εργαστήρια ελευθέρων σπουδών. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:63)

Τα ιδιωτικά Ε.Ε.Σ. που ειδικεύονται σε Διοίκηση στον τουριστικό τομέα είναι 10, και ειδικεύονται στον τουριστικό τομέα γενικά 12, από σύνολο 21 (Αθήνα – 12, Θεσσαλονίκη – 5, Κρήτη – 3, Κέρκυρα – 1). (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:65)

Σε όλα τα Ε.Ε.Σ. λειτουργούν γραφεία επαγγελματικής αποκατάστασης, και οι ειδικότητες διαλέγονται ανάλογα με τη ζήτηση της αγοράς την οποία το κάθε Ε.Ε.Σ. γνωρίζει με το δικό του τρόπο. Η εικόνα που παρουσιάζουν οι απόφοιτοι των Ε.Ε.Σ. στην αγορά εργασίας είναι θετική, και βρίσκουν εργασία που αντιστοιχεί στο αντικείμενο των σπουδών τους σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Οι περισσότερες Ε.Ε.Σ. δίνουν στους φοιτητές δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Τα δίδακτρα κυμαίνονται από τρεις έως δεκαεφτά χιλιάδες ευρώ. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:66-67)

Τα Ε.Ε.Σ. διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες:

α) Αυτά που έχουν συνάψει σύμβαση δικαιόχρησης (franchising) με ξένα Πανεπιστήμια και οργανώνουν τα προγράμματά τους με αποκλειστική φοίτηση των σπουδαστών τους στην Ελλάδα.

β) Αυτά που εφαρμόζουν το σύστημα της μικτής φοίτησης: δηλαδή διανύεται μέρος του χρόνου φοίτησης στην Ελλάδα και το υπόλοιπο μέρος διανύεται στο εξωτερικό.

γ) Αυτά που εκδίδουν αυτοδύναμα τους τίτλους τους στην Ελλάδα.

δ) Αυτά που χρησιμοποιούνται ως εξεταστικά κέντρα υπό την εποπτεία του συμβεβλημένου Πανεπιστημίου. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:67)

2.6. Τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, με βάση το Ν. 2916/2001, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίζεται σε Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα **Πανεπιστήμια**, και σε Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα **Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα** (Τ.Ε.Ι.). Επιπλέον, από το ακαδημαϊκό έτος 1997/98 θεσμοθετήθηκε το **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο** (Ε.Α.Π.). Με διάταξη του Συντάγματος, η επαγγελματική και η ειδική εκπαίδευση παρέχονται επίσης και στις σχολές της **Ανώτερης Βαθμίδας Εκπαίδευσης**.

Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση: Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση έχει ως ρόλο να συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας. Η εκπαίδευση είναι προσανατολισμένη στην αφομοίωση και μεταφορά των δεδομένων της επιστήμης στην παραγωγή. Οι σπουδές στα Τ.Ε.Ι. σε σύγκριση με αυτές στα Πανεπιστήμια έχουν περισσότερο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Στην Ελλάδα υπάρχουν 14 Τ.Ε.Ι., τα οποία αποτελούνται από δύο τουλάχιστον Σχολές, που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερα Τμήματα. Τα Τ.Ε.Ι. λειτουργούν σε διάφορες πόλεις της χώρας, ενώ μερικά έχουν και ανεξάρτητα παραρτήματα, δηλαδή ανεξάρτητα Τμήματα σε άλλη πόλη.

Σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα, οι φορείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), πλήρως αυτοδιοικούμενα, που τελούν υπό την εποπτεία του κράτους και χρηματοδοτούνται από αυτό.

Τα προγράμματα σπουδών προσφέρονται κύρια στην Ελληνική γλώσσα. Ωστόσο, προσφέρονται εξειδικευμένα προγράμματα σπουδών προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού επιπέδου σε ξένη γλώσσα. Παράλληλα, η γνώση μίας ή περισσότερων ξένων γλωσσών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή και παρακολούθηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Η φοίτηση, ως επί το πλείστον, είναι δωρεάν με κάποιες εξαιρέσεις που αφορούν κυρίως ορισμένα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και τις σπουδές στο Ε.Α.Π.⁶

Ο φοιτητής που σπουδάζει έξω από τον τόπο μόνιμης κατοικίας του έχει το δικαίωμα για να λάβει το επίδομα φοίτησης (1.000 ευρώ). Το επίδομα των χιλίων ευρώ καταβάλλεται στους γονείς προπτυχιακών φοιτητών που σπουδάζουν σε ιδρύματα του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, στις Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων και τις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, καθώς επίσης και για τους προπτυχιακούς φοιτητές των Σχολών του Πανεπιστημίου της Κύπρου που περιλαμβάνονται στο σύστημα των Πανελλαδικών Εξετάσεων. Το επίδομα καταβάλλεται για όσο διάστημα προβλέπεται ότι διαρκούν οι σπουδές, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της Σχολής. Μπορεί να χορηγηθεί και στους ίδιους τους φοιτητές, εφόσον είναι πάνω από 25 ετών ή είναι ορφανοί και από τους δύο γονείς ή οι γονείς τους είναι κάτοικοι εξωτερικού.

⁶ - Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού, στο <http://www.ekep.gr/education/tritobathmia.asp> (16/10/2009)

Οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος είναι οι ακόλουθες:

1) Ο φοιτητής να είναι Έλληνας υπήκοος ή υπήκοος άλλης χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2) Ο φοιτητής να διαμένει σε μισθωμένη οικία, λόγω των σπουδών του σε πόλη άλλη από αυτήν στην οποία βρίσκεται η κύρια κατοικία της οικογένειας.

3) Στην πόλη όπου σπουδάζει ο φοιτητής να μην έχουν ο ίδιος ή οι γονείς του πλήρη κυριότητα ή επικαρπία σε άλλη κατοικία. Το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης θεωρείται ως μία πόλη. Επίσης θεωρείται ως μία πόλη ο νομός Αττικής, πλην όλων των νησιωτικών περιοχών του, καθώς και των πόλεων και περιοχών του που απέχουν περισσότερο από 40 χιλιόμετρα από το κέντρο της Αθήνας. Οι πόλεις και περιοχές αυτές θεωρούνται αυτοτελείς πόλεις.

4) Το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου οικονομικού έτους να μην υπερβαίνει το ποσό των 30.000 ευρώ. Το όριο των 30.000 ευρώ προσαυξάνεται κατά 3.000 ευρώ για κάθε προστατευόμενο παιδί πέραν του ενός. Ως ετήσιο οικογενειακό εισόδημα νοείται το συνολικό ετήσιο φορολογούμενο πραγματικό ή τεκμαρτό, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα του πατέρα, της μητέρας και των ανήλικων τέκνων τους από κάθε πηγή.

5) Οι γονείς των φοιτητών πρέπει να υποβάλουν τις αιτήσεις για τη χορήγησή του στις Δ.Ο.Υ. που είναι αρμόδιες για τη φορολογία των εισοδημάτων τους, το αργότερο μέχρι τις 31/03/20... . Η αίτηση, η οποία έχει ταυτόχρονα και τη μορφή υπεύθυνης δήλωσης, πρέπει να αναζητηθεί από τη Δ.Ο.Υ. φορολογίας του δικαιούχου. Μαζί με την αίτηση πρέπει να υποβληθεί και αντίγραφο του μισθωτηρίου συμβολαίου, από το οποίο αποδεικνύεται ότι ο φοιτητής διαμένει σε μισθωμένη οικία που βρίσκεται σε πόλη άλλη από αυτήν στην οποία κατοικεί η οικογένειά του. Το μισθωτήριο πρέπει να είναι θεωρημένο από τη Δ.Ο.Υ. στο όνομα του γονέα ή του ίδιου του φοιτητή. Γίνονται δεκτά και φωτοαντίγραφα επικυρωμένα. Αν το φωτοαντίγραφο δεν είναι επικυρωμένο από άλλη Αρχή η επικύρωσή του μπορεί να γίνει από τον υπάλληλο που παραλαμβάνει την αίτηση-υπεύθυνη δήλωση.

6) Εάν υπάρχει συγκατοίκηση φοιτητών θα πρέπει στο μισθωτήριο συμβόλαιο να εμφανίζονται ως μισθωτές όλοι οι φοιτητές ή οι γονείς ή οι κηδεμόνες τους.

7) Εάν ο φοιτητής διαμένει σε ξενοδοχείο ή πανσιόν, πρέπει να προσκομίσει βεβαίωση τουλάχιστον δίμηνης συνεχόμενης διαμονής σ' αυτό καθώς και απόδειξη

παροχής υπηρεσιών σε επικυρωμένο αντίγραφο. Η δίμηνη διαμονή πρέπει να έχει συμπληρωθεί εντός του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους και μέχρι τις 31/03/20..⁷.

Κατά τη πρόσληψη, οι πτυχιούχοι τουριστικών σχολών δικαιούνται επίδομα τουριστικής εκπαίδευσης, το οποίο υπολογίζεται στο άθροισμα των αποδοχών (βασικός μισθός + αυξήσεις + προϋπηρεσία) και χορηγείται:

1) σε ποσοστό 15% στους πτυχιούχους Ανώτερων Σχολών
2) σε ποσοστό 10% στους πτυχιούχους των Μέσων Τουριστικών Σχολών και τους απόφοιτους Σχολών Μετεκπαίδευσης

3) σε ποσοστό 6% στους απόφοιτους ταχύρυθμης

(Μυλωνόπουλος & Μέντης & Μοίρα, 2003:123)

2.7. Σύνοψη της γενικής εικόνας της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Το κυρίαρχο σύστημα της τουριστικής εκπαίδευσης είναι αυτό που διαμορφώνει το Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Στη δευτεροβάθμια τουριστική εκπαίδευση ανήκουν τα Τ.Ε.Ε./ΕΠΑΛ και τριτοβάθμια Πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. Τα ΕΠΑ.Λ. δίνουν βασική γενική εικόνα λειτουργίας διάφορων τομέων του τουρισμού. Στα Πανεπιστήμια δεν υπάρχει τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων, αλλά διδάσκονται μεμονωμένα μαθήματα που έχουν σχέση με αυτή. Το τμήμα τουριστικών επιχειρήσεων των Τ.Ε.Ι. προσφέρει εκπαίδευση στελεχών με το να συνδυάζουν τεχνολογική εργαστηριακή εκπαίδευση με την θεωρητική, αλλά δεν μπορούν αυτοδύναμα να οργανώσουν μεταπτυχιακές σπουδές. (Μοίρα, 2007:5-6)

Οι σπουδαστές που δεν καταφέρνουν να εισαχθούν στις σχολές που επιθυμούν, συχνά απευθύνονται σε δημόσια ή ιδιωτικά Ι.Ε.Κ.. Τα Ι.Ε.Κ. ανήκουν στην αδιαβάθμητη εκπαίδευση. Τα δημόσια Ι.Ε.Κ. έχουν πολύ πιο χαμηλά δίδακτρα από ότι τα ιδιωτικά. Αλλά τα ιδιωτικά από την άλλη προσφέρουν πολύ περισσότερες υπηρεσίες και έχουν επιπλέον δωρεάν παροχές. Επίσης παρατηρήθηκε ότι όσοι αποφοιτούν από τα δημόσια Ι.Ε.Κ. βρίσκουν θέσεις εργασίας σύμφωνα με το αντικείμενο που σπούδασαν. (Μοίρα & Μυλωνόπουλος 2008:111)

Τα τμήματα εξειδίκευσης της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης συμπληρώθηκαν με το τμήμα Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, με σκοπό τη

⁷ - <http://marlissa.pblogs.gr/2008/00/foithtiko-epidoma-poiioi-dikaioyntai.html> (17/07/2010)

δημιουργία στελεχών εξειδικευμένων σε θέματα τουριστικής πολιτικής. Το τμήμα άρχισε να λειτουργεί το 2006. Οι απόφοιτοι του Τμήματος προορίζονται να στελεχώσουν τις υπηρεσιακές μονάδες του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, του Ε.Ο.Τ. και του Ο.Τ.Ε.Κ.. Η σημασία και αναγκαιότητα λειτουργίας του Τμήματος βασίζεται κυρίως στο γεγονός ότι οι φορείς που χαράζουν σήμερα και υλοποιούν την τουριστική πολιτική της χώρας, έχουν ανάγκη από εξειδικευμένα στελέχη, ικανά να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις του διεθνούς τουριστικού περιβάλλοντος. (Μοίρα, 2007:10)

Στο πλησιέστερο μέλλον σχεδιάζεται να δημιουργηθεί Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων στα Πανεπιστήμια, κάτι που είναι περιττό, καθώς τα αντίστοιχα τμήματα Τουριστικών Επιχειρήσεων των Τ.Ε.Ι. μπορούν ανταποκριθούν στο ρόλο της ανώτατης εκπαίδευσης, καθώς το εκπαιδευτικό τους προσωπικό διαθέτει απαραίτητως όχι μόνο ακαδημαϊκά προσόντα αλλά και οπωσδήποτε εργασιακή εμπειρία σε ένα από τους πολυσχιδείς τομείς του τουρισμού. Η δημιουργία του τμήματος θα δημιουργήσει περισσότερη σύγχυση στο ήδη πολύπλοκο και πολυεπίπεδο σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης. (Μοίρα, 2007:12-13)

Προσωπικά πιστεύω, από αυτά που ανακάλυψα κατά τη διάρκεια της σύνταξης αυτού του κεφαλαίου (2), ότι στην Ελλάδα η τουριστική εκπαίδευση είναι αρκετά επαρκής. Το σύστημα είναι προδιαγραμμένο να λειτουργήσει σωστά ώστε να καλύψει τις ανάγκες για εξειδικευμένο προσωπικό και στελέχη. Τα προγράμματα σπουδών των Τ.Ε.Ι. τουριστικών επιχειρήσεων διαφέρουν σε ορισμένα σημεία ανάλογα με τη περιοχή που βρίσκονται. Το μόνο που χρειάζεται είναι να τηρείται η νομοθεσία, αλλά και να εξελίσσεται ο κλάδος σύμφωνα με τις συνεχώς εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Επίσης συμφωνώ με την άποψη ότι η δημιουργία τμήματος τουριστικών επιχειρήσεων στα Πανεπιστήμια είναι περιττή, όχι μόνο επειδή τα Τ.Ε.Ι. μπορούν να ανταποκριθούν στην εκπαίδευση ικανού διοικητικού προσωπικού, αλλά και επειδή θα απορροφήσουν έναν αριθμό φοιτητών από τα Τ.Ε.Ι., όπου, είναι ευρέως γνωστό, ότι υπάρχει έλλειψη φοιτητών, κυρίως στις επαρχίες.

3.1. Πρακτική άσκηση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (γενικά)

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο-πλαίσιο των Τ.Ε.Ι. (Ν. 1404/83), η πρακτική άσκηση των φοιτητών αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού έργου και συνεπώς αναπόσπαστο τμήμα των σπουδών τους, χαρακτηρίζοντας έτσι την βαρύτητα και την σημασία που έχει ο θεσμός. Για πρώτη φορά με τον νόμο πλαίσιο των Τ.Ε.Ι. (Ν. 1404/83) πραγματοποιείται πρακτική άσκηση σε θεσμοθετημένες θέσεις τόσο του δημοσίου όσο και του ιδιωτικού τομέα, μετά από σχετικό προγραμματισμό-σχεδιασμό. Επίσης για πρώτη φορά θεσμοθετείται η καταβολή αποζημίωσης στους ασκούμενους σπουδαστές και παρέχεται ασφαλιστική κάλυψή τους έναντι επαγγελματικού κινδύνου, κατά τη διάρκεια της άσκησής τους. Τέλος η πρακτική άσκηση είναι εποπτευόμενη από το εκπαιδευτικό προσωπικό των Τ.Ε.Ι. και διεξάγεται με βάση το περίγραμμα προγράμματος πρακτικής άσκησης για κάθε ειδικότητα. Ως εκ τούτου, ο προσανατολισμός της Τριτοβάθμιας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης δίνει ξεχωριστή σημασία στην πρακτική άσκηση των φοιτητών της συμβάλλοντας άμεσα στην σύνδεση τους με την παραγωγή. Συγκεκριμένα η πρακτική άσκηση:

- Είναι υποχρεωτική.
- Έχει εξάμηνη διάρκεια (ημερολογιακό εξάμηνο).
- Διεξάγεται το τελευταίο εξάμηνο των σπουδών.
- Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την λήψη του πτυχίου.

Κύριος σκοπός της πρακτικής άσκησης είναι η ενημέρωση των ασκούμενων για τη διάρθρωση και λειτουργία των μονάδων παραγωγής ή η συσχέτιση των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών με την παραγωγική διαδικασία στους χώρους εργασίας κατά τέτοιο τρόπο, ώστε με την αποφοίτησή τους οι ασκούμενοι φοιτητές να έχουν αποκτήσει και σε πρακτικό πλέον επίπεδο τα πολύτιμα εκείνα εφόδια που θα ολοκληρώσουν τον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του τμήματος⁸.

⁸ - Τ.Ε.Ι. Καβάλας, στο infoman.teikav.edu.gr/docs/odigospraktikisaskisis.doc (19/12/2009)

3.2. Πρακτική άσκηση στο Τμήμα Τουριστικών

Επιχειρήσεων

Η πρακτική άσκηση των σπουδαστών είναι διάρκειας 6 μηνών, πραγματοποιείται σε επιχειρήσεις και οργανισμούς, συναφείς με το γνωστικό αντικείμενο του τμήματος, μετά την ολοκλήρωση του 7ου εξαμήνου σπουδών τους και εφόσον πληρούν μια από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Έχουν περάσει τα 2/3 των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών που ακολουθούν και να μην οφείλουν μάθημα ειδικότητας.
- Ή έχουν περάσει το 80% των διδακτικών ωρών του προγράμματος σπουδών τους.

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα. Επίσης πρακτική άσκηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, καθώς και σε επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια των προγραμμάτων **LEONARDO** και **SOCRATES** ή άλλων σχετικών Ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας.

Οι σπουδαστές, που πρόκειται να πραγματοποιήσουν 6μηνη πρακτική άσκηση, θα πρέπει – πριν την έναρξη της πρακτικής – να υποβάλλουν αίτηση στη Γραμματεία του τμήματος, προκειμένου να τους χορηγηθεί βεβαίωση ότι πληρούν τις προϋποθέσεις για πρακτική.

- Τα απαραίτητα έντυπα, τα οποία πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα εξής:
- Έντυπο Νο 1 (αίτηση έγκρισης της πρακτικής)
- Έντυπο Νο 2 (βεβαίωση έναρξης της πρακτικής)
- Τρεις Συμβάσεις Εργασίας
- Έντυπο Νο 3 (βεβαίωση έναρξης – λήξης της πρακτικής)
- Βιβλίο πρακτικής άσκησης.

Τα παραπάνω έντυπα χορηγούνται από την υπεύθυνη πρακτικής άσκησης ή από τη Γραμματεία του Τμήματος.

Πριν την έναρξη της πρακτικής άσκησης ή με την έναρξη αυτής οι σπουδαστές είναι υποχρεωμένοι να αποστείλουν στη Γραμματεία του Τμήματος τα εξής έντυπα: Νο 1, Νο 2 και τις τρεις συμβάσεις εργασίας πλήρως συμπληρωμένα από τους ίδιους και την επιχείρηση (σφραγίδες / υπογραφές).

Με τη λήξη της πρακτικής άσκησης οι σπουδαστές υποχρεούνται να καταθέσουν στη Γραμματεία του Τμήματος το Βιβλίο πρακτικής άσκησης και το έντυπο Νο 3 πλήρως συμπληρωμένα από τους ίδιους και την επιχείρηση (σφραγίδες / υπογραφές). Κάθε εξάμηνο πραγματοποιείται συνάντηση ενημέρωσης με τους σπουδαστές που σκοπεύουν να πραγματοποιήσουν την πρακτική άσκηση και σε κάθε περίπτωση οι σπουδαστές θα πρέπει να ζητήσουν το ενημερωτικό έντυπο για τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους κατά τη διάρκεια της πρακτικής⁹.

Κατ' εφαρμογών των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Π.Δ. 174/85 (Φ.Ε.Κ. τΑ 59) – Φ.Ε.Κ. 183 τΒ/14-04-1986 και σύμφωνα με την κοινή Υπουργική Απόφαση Ε5/1797/20-03-1986 τα βήματα που ακολουθούνται για την επιτυχή ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης είναι τα εξής:

1) Κάθε χρόνο ο προϊστάμενος του τμήματος ορίζει τριμελή επιτροπή, από το μόνιμο (Ε.Π.) που θα αποτελεί την **Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης** τα οποία θα έχουν την εποπτεία, τον έλεγχο, τον συντονισμό των δραστηριοτήτων και εγκρίνουν την πραγματοποίηση της πρακτικής των ασκούμενων σπουδαστών. Τα ονόματα των εκπαιδευτικών θα αναγράφονται στο έντυπο 2 αίτησης που θα χορηγείται από την γραμματεία, καθώς και την ημέρα και ώρα που δέχεται ο εκπαιδευτικός.

2) Οι σπουδαστές / σπουδάστριες που προτίθενται να πραγματοποιήσουν πρακτική άσκηση στο άμεσο μέλλον οφείλουν να το δηλώνουν στο έντυπο ανανέωσης έγγραφης – δήλωσης μαθημάτων.

3) Οι σπουδαστές / σπουδάστριες που έχουν της προϋπόθεσης για την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης υποβάλλουν αίτηση (έντυπο αίτησης 1) με πλήρη στοιχεία στη γραμματεία για χορήγηση βεβαίωσης. Η βεβαίωση αυτή εκδίδεται μια φορά και δεν επανεκδίδεται δεύτερη.

4) Οι σπουδαστές / σπουδάστριες έχοντας παραλάβει την βεβαίωση αυτή, μπορούν να αναζητήσουν φορέα απασχόλησης για εξάμηνη πρακτική άσκηση προσκομίζοντας και επιδεικνύοντας αν τους ζητηθεί. **Προσοχή:** στον φορέα δεν δίνουμε την πρωτότυπη. Ταυτόχρονα με την παραλαβή της βεβαίωσης από τους σπουδαστές η γραμματεία παραδίδει λευκό το έντυπο 3 σύμβαση εις τριπλούν για τη διευκόλυνση των σπουδαστών.

⁹ - Τ.Ε.Ι. Λάρισας, Τμήμα Τουρ. Επιχειρήσεων, στο http://www.bs.teilar.gr/tourism_business/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=19 (30/12/2009)

5) Ο συναφείς φορέας που θα απασχολήσει σπουδαστή / σπουδάστριες για πρακτική άσκηση οφείλει να συντάξει Αποστολή προς το τμήμα ότι δέχεται να προσλάβει τον σπουδαστή καθώς και την ακριβή ημερομηνία έναρξης και λήξης της πρακτικής με σφραγίδα και υπογραφή από τον αρμόδιο υπεύθυνο και εξουσιοδοτημένο πρόσωπο. Ταυτόχρονα με την επιστολή κατατίθενται συμπληρωμένες και υπογεγραμμένες οι συμβάσεις από τον υπεύθυνο – εκπρόσωπο του φορέα με σφραγίδα και υπογραφή και ολογράφως το όνομα (Προηγείται υπογραφή του φορέα) και προσυπογράφουν οι σπουδαστές. **Προσοχή:** η ημερομηνία έναρξης πρακτικής πρέπει να είναι μεταγενέστερη από την ημερομηνία έκδοσης της βεβαίωσης από την γραμματέα.

6) Το έγγραφο (επιστολή) του φορέα οι συμβάσεις εις τριπλούν κατατίθενται με αίτηση (έντυπο αίτησης 2) στην γραμματέα για πρωτοκόλληση.

7) Το έγγραφο του φορέα να κατατίθεται προσωπικά από τους σπουδαστές στην γραμματέα. Η γραμματέα παραδίδει όλο το σετ στην τριμελή επιτροπή για κρίση και έγκριση και υπογράφεται από τους ορισμένους για το θέμα αυτό εκπαιδευτικούς. Οι σπουδαστές ενημερώνονται κατ' ιδίαν ή τηλεφωνικά για την έγκριση και έναρξη της πρακτικής από τους εκπαιδευτικούς τις ημέρες και ώρες που γράφει το έντυπο της αίτησης. Η αίτηση, η επιστολή και το ένα έντυπο της σύμβασης φυλάσσονται από την επιτροπή σε αρχείο μέχρι την λήξη της διάρκειας της πρακτικής. Από τα δυο αντίγραφα της σύμβασης που μένουν ένα κρατάει ο σπουδαστής και το άλλο παραδίδεται στο φορέα. Στο στάδιο αυτό οι σπουδαστές μπορούν να παραλάβουν το βιβλίο πρακτικής άσκησης από τη γραμματέα. Ο φορέα έχει το δικαίωμα να ζητήσει επιδότηση από τον Ο.Α.Ε.Δ. της περιοχής του, προσκομίζονται τη σύμβαση και την ανάληψη εργασίας. Η επιδότηση αυτή είναι το 50% του μισθού ανειδίκευτου εργάτη. Σχετικές πληροφορίες μπορούν να ζητηθούν από τους φορείς στα κατά τόπους γραφεία του Ο.Α.Ε.Δ..

8) Επίσης οι σπουδαστές / σπουδάστριες μπορούν να αναζητήσουν θέση για πρακτική άσκηση από το γραφείο διασύνδεσης.

9) Μετά την ημερομηνία λήξης της πρακτικής ο σπουδαστής προσκομίζει στην επιτροπή:

- Το βιβλίο πρακτικής συμπληρωμένο από τον ίδιο τον σπουδαστή. Υπογράφεται από τον ίδιο στο τέλος, παράλληλα πρέπει να γίνεται και εξάμηνη περίληψη στο τέλος του βιβλίου από τον υπεύθυνο του φορέα με σφραγίδα και εβδομαδιαία υπογραφή – σφραγίδα από τον επόπτη της πρακτικής του φορέα.

- Έγγραφο από τον φορέα ότι ο σπουδαστής απασχολήθηκε κανονικά.
 - Μηχανογραφημένη κατάσταση από το Ι.Κ.Α. όπου θα αποδεικνύονται το διάστημα των 6 μηνών ασφαλίσεις (25 ένσημα το μήνα) σύνολο 150 ένσημα.
- 10) Η επιτροπή ελέγχει και εγκρίνει ανάλογος, υπογράφει το βιβλίο στο εξωτερικό εμπρόσθιο φύλλο και το καταθέτει στη γραμματέα με όλα τα σχετικά συμπεριλαμβανόμενων και τις αρχικής αίτησης Νο2 που φυλάσσει στο αρχείο της.
- 11) Η γραμματέα έχοντας παραλάβει ολοκληρωμένα όλα τα παραπάνω σχετικά ενημερώνει την καρτέλα και το ηλεκτρονικό μέρος της εφαρμογής.

4. Η σημασία της πρακτικής άσκησης

Όλοι γνωρίζουμε ότι η πρακτική άσκηση των απόφοιτων είναι εξαιρετικά μεγάλης σημασίας. Ο φοιτητής έρχεται πολλές φορές για πρώτη φορά σε αντιμετώπιση με εργασιακό περιβάλλον. Αυτό παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του όσον αφορά την περαιτέρω απασχόληση του στο χώρο των τουριστικών επιχειρήσεων. Πολλοί παράγοντες επηρεάζουν τον φοιτητή που "εργάζεται" για πρώτη φορά γενικώς. Το να έχει καλούς προϊσταμένους, συνεργάτες και περιβάλλοντος εργασίας είναι οι παράγοντες καθοριστικής σημασίας για τον εκπαιδευόμενο, και όχι τα άτομα στα οποία προσφέρει τις υπηρεσίες του, και ακόμα λιγότερο η κατηγορία του χώρου στο οποίο έχει αποφασίσει να κάνει την πρακτική του. Αυτό φαίνεται περισσότερο όταν ο πρακτικάριος δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τους πελάτες της επιχείρησης. Στις τουριστικές επιχειρήσεις οι «πρακτικάριοι» τις περισσότερες φορές έχουν άμεση επαφή με τους καταναλωτές των υπηρεσιών.

Όσον αφορά το εργασιακό κομμάτι, καλύπτεται το μεγαλύτερο μέρος, αλλά όχι και ολόκληρο, καθώς έξι μήνες είναι πολύ λίγος καιρός για να αποκτήσει επαρκής εμπειρία στο ένα ή περισσότερα τμήματα μιας τουριστικής επιχείρησης. Βέβαια αυτό εξαρτάται και από τον πρακτικάριο το πώς να αξιοποιήσει το χρόνο που του δόθηκε. Είναι στο χέρι του να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τους έξι μήνες της πρακτικής που του προσφέρονται. Γνωρίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του προς την επιχείρηση στην οποία κάνει πρακτική, μπορεί να καταφέρει αρκετά σε αυτό το σχετικά μικρό χρονικό διάστημα. Ένας καλός πρακτικάριος πρέπει να έχει ένα συγκεκριμένο στόχο που θέλει να πετύχει, και θα το επιδιώξει. Δηλαδή να κάνει πρακτική στην επιχείρηση ή τμήμα που τον ενδιαφέρει και να προσπαθήσει να μάθει όσο το δυνατόν περισσότερο.

Οι πρακτικάριοι χωρίζονται σε αυτούς που θέλουν να παραμείνουν στην επιχείρηση στην οποία κάνουν πρακτική, και σε αυτούς που θέλουν να κάνουν την πρακτική τους και θα φύγουν. Είναι συνηθισμένο οι μελλοντικοί εργοδότες να μη δίνουν σημασία στην πρακτική των απόφοιτων, αλλά να το βλέπουν σαν υποχρεωτικό μέρος των μαθημάτων. Οπότε οποίος αποφασίσει να παραμείνει στην επιχείρηση, έχει την δυνατότητα να αποκτήσει προϋπηρεσία στο χώρο, πριν ψάξει για μια καλύτερη θέση αλλού.

Γενικά, η πρακτική άσκηση μπορεί να θεωρηθεί σαν εισαγωγή στο αντικείμενο το οποίο έχει σπουδάσει ο φοιτητής. Αυτό ισχύει όχι μόνο για της τουριστικές επιχειρήσεις, αλλά και για όλους τους τομείς. Αυτό που διαφέρει είναι ο βαθμός σημασίας της πρακτικής άσκησης, όπως για παράδειγμα στη νοσηλευτική, οι πρακτικάριοι πρέπει να είναι άριστοι και ικανοί εργαζόμενοι αμέσως μετά από την πρακτική τους, για προφανείς λόγους. Στον τουριστικό τομέα, αν κάποιος δεν είναι και τόσο καλός στη δουλειά του, μπορεί να αποκτήσει εμπειρία στα επόμενα χρόνια, σε μικρότερη, αν θέλετε, επιχείρηση.

Ένας άλλος λόγος για το οποίο είναι καλό ο πρακτικάριος να προσπαθήσει να μάθει όσο το δυνατόν περισσότερο κατά τη διάρκεια της πρακτικής του είναι το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστικών επιχειρήσεων αναζητούν εργαζόμενους με προϋπηρεσία, ειδικά οι μεγάλες επιχειρήσεις. Αυτό είναι ένας λόγος παραπάνω για να μένει κανείς στην ίδια επιχείρηση για κάποιο χρονικό διάστημα, πριν ψάξει για μια θέση με καλύτερους όρους.

Η σημασία της πρακτικής άσκησης διαφέρει από άτομο σε άτομο. Για το καθένα η πρακτική ίσως σημαίνει πολλά, και για άλλους απλά υποχρεωτικό μέρος για να αποκτήσει το πτυχίο του. Αυτό δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι αυτός που δεν δίνει μεγάλη σημασία στη πρακτική είναι ή θα γίνει κακός υπάλληλος. Απλά έχει διαφορετική σημασία για τη μελλοντική εύρεση εργασίας.

4.1. Στόχοι πρακτικής άσκησης

Η θεσμοθέτηση με το Ν1404/83 της πρακτικής άσκησης ως υποχρεωτικής προϋπόθεσης για την απόκτηση πτυχίου των φοιτητών των ΤΕΙ απετέλεσε καινοτομία υψίστης σπουδαιότητας για τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας.

Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα έχουν ως στόχο την παροχή εξειδικευμένων επιστημονικών γνώσεων σε πλήρη ζεύξη με τις εφαρμογές τους,

μέσω του θεσμού της Πρακτικής Άσκησης ολοκληρώνεται επιτυχώς. Οι στόχοι της Πρακτικής Άσκησης κυρίως είναι οι ακόλουθοι:

- Στην ενημέρωση των ασκουμένων για τη διάρθρωση και λειτουργία των μονάδων παραγωγής ή υπηρεσιών, για τους κοινωνικούς, οικονομικούς και τεχνολογικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις συνθήκες εργασίας, καθώς και στην ενεργό συμμετοχή των ασκουμένων στις διαδικασίες και μεθόδους παραγωγής ή παροχής υπηρεσιών.

- Στο συσχετισμό των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών με τις μεθόδους που αυτές εφαρμόζονται στις παραγωγικές διαδικασίες των επιχειρήσεων.

- Στην επαφή των σχολών των Τ.Ε.Ι. με τους χώρους παραγωγής και εφαρμοσμένης έρευνας για την δημιουργία αμφίδρομης σχέσης μεταξύ τους.

- Στην ενημέρωσή τους για τις δυνατότητες ανάληψης επιχειρηματικών δράσεων στον επαγγελματικό χώρο της ειδικότητάς τους.

Η Πρακτική Άσκηση πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της έδρας του Τ.Ε.Ι., σε θέσεις του Δημοσίου τομέα με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 1351/1983 και σε θέσεις του Ιδιωτικού τομέα¹⁰.

5. Η σωστή διεξαγωγή της πρακτικής από την επιχείρηση

Ο φορέας Υλοποίησης του Προγράμματος Πρακτικής Φοιτητών ΤΕΙ Πειραιά – Γ΄ Φάση υποχρεούται:

- Να διαχειρίζεται και να συντονίζει το πρόγραμμα σύμφωνα με τα οριζόμενα από το Τεχνικό Δελτίο του Έργου και των Υποέργων.

- Να παρέχει προς τις υπηρεσίες του ΥΠΕΠΘ τα στοιχεία και τις πληροφορίες που αφορούν στην ορθή εκτέλεση του έργου.

¹⁰ - Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου, στο http://www.tesyd.teimes.gr/noc3/files/KANONISMOS_PRAKTIKHES_ASKHSEHS.pdf (28/01/2010)

- Να καταβάλλει στους ασκούμενους φοιτητές την αποζημίωσή τους σύμφωνα με τις εισροές από την Διεύθυνση ΚΠΣ του ΥΠΕΠΘ.
- Να ασφαρίζει τον ασκούμενο φοιτητή σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Να ενημερώνει όλους τους εγγεγραμμένους στα αρχεία του φοιτητές που έχουν ζητήσει να κάνουν Πρακτική Άσκηση.
- Να αξιολογεί τους Φορείς Απασχόλησης με βάση τα έντυπα. Ερωτηματολόγια / αξιολογήσεις των Εποπτών Εκπαιδευτικών και ασκούμενων.
- Να ενημερώνει το τμήμα, στο οποίο είναι εγγεγραμμένος ο φοιτητής που πρόκειται να ασκηθεί, για την επιλογή του φοιτητή σε συγκεκριμένου Φορέα Απασχόλησης στο οποίο προτίθεται να διεξάγει την Πρακτική Άσκηση. Το Συμβούλιο Τμήματος πρέπει να αποφασίσει για την αποδοχή του φορέα απασχόλησης και να ορίσει επόπτη καθηγητή για την εν λόγω Πρακτικής Άσκησης.
- Μετά την διαβίβαση της απόφασης του τμήματος προς το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, αυτό ενημερώνει τον φοιτητή ότι μπορεί άμεσα να αρχίσει την Πρακτική Άσκηση του στον Φορέα Απασχόλησης που επέλεξε.
- Σε καμία περίπτωση δεν κάνει αξιολόγηση των υποψηφίων προς Πρακτική Άσκηση φοιτητών.

Επιπλέον:

- Δημιουργία και επικαιροποίηση της ιστοσελίδας του προγράμματος και δημοσιοποίηση συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων στην ιστοσελίδα του προγράμματος.
- Υποδοχή και ενημέρωση των φοιτητών για το θεσμικό πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης.
- Έλεγχος απαιτούμενων δικαιολογητικών και υποδοχή των αιτήσεων των φοιτητών.
- Εφοδιασμός του υποψηφίου ασκούμενου φοιτητή με πίνακα υποψηφίων Φορέων Απασχόλησης, έτσι ώστε να επιλέξει την επιθυμητή Φορέα Απασχόλησης.
- Ενημέρωση βέλτιστου τρόπου πρώτης επικοινωνίας με τους Φορείς Απασχόλησης και ενδεικτικού τρόπου συμπλήρωσης του επίσημου βιογραφικού.
- Παρακολούθηση για την ορθή διεξαγωγή της πρακτικής άσκησης από το Γ.Π.Α ως εξής:
 - α) Ο έλεγχος της πορείας της πρακτικής άσκησης γίνεται με τακτική τηλεφωνική επικοινωνία μέσω του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης με τον επόπτη εκπαιδευτικό, τον

επόπτη του Φορέα Απασχόλησης ή / και τον υπεύθυνο του Φορέα Απασχόλησης και με τον / ην ασκούμενο/ φοιτητή, και

β) Παραλαβή των μηνιαίων παρουσιολογίων / ημερολογίων των ασκούμενων για να διαπιστώνεται η ορθή εφαρμογή της Πρακτικής Άσκησης.

Τα μηνιαία παρουσιολόγια, τα οποία δίδονται στους ασκούμενους κατά την έναρξη της Πρακτικής Άσκησης από το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, χρησιμεύουν για τη διαπίστωση των ημερών εργασίας των ασκούμενων, ώστε να καταβληθεί η νόμιμη αποζημίωση καθώς και οι ασφαλιστικές εισφορές. Τα παρουσιολόγια / ημερολόγια φέρουν πάντα την υπογραφή του επόπτη της επιχείρησης ή του υπεύθυνου της επιχείρησης.

- Σχεδιασμός έντυπου υλικού και διανομή του στους φοιτητές εντός του χώρου του ιδρύματος αλλά και στους εμπλεκόμενους φορείς, τις συνδικαλιστικές ενώσεις, τις κλαδικές οργανώσεις των πτυχιούχων του ΤΕΙ Πειραιά και τους κοινωνικούς εταίρους.

- Προώθηση συνεργασίας και θέσπιση συμφωνίας πλαισίου μεταξύ του ΤΕΙ Πειραιά με τους αντίστοιχους κλαδικούς φορείς.

- Ενημέρωση φοιτητικών συλλόγων.

- Προώθηση στους φοιτητές έντυπου ενημερωτικού υλικού της Πρακτικής Άσκησης μέσω των αντίστοιχων Γραμματειών και σε συνεργασία με τους προϊσταμένους των τμημάτων.

- Ενημέρωση των φοιτητών για την λειτουργία του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης

- Ενημέρωση των φορέων απασχόλησης και ευαισθητοποίησή τους στην απασχόληση των φοιτητών στον κλάδο των σπουδών τους.

- Ημερίδες με συμμετοχή φοιτητών και παραγωγικών τάξεων¹¹.

6. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των φοιτητών που

πραγματοποιούν πρακτική άσκηση

1. Κατά τη διάρκεια της εξάμηνης πρακτικής άσκησης ο ασκούμενος σπουδαστής μπορεί για σοβαρούς λόγους να απουσιάσει δικαιολογημένα για 5 εργάσιμες ημέρες συνολικά. Οι απουσίες του καταχωρίζονται στο βιβλίο πρακτικής άσκησης, θεωρούνται και υπογράφονται από τον επόπτη εκπαιδευτικό και εγκρίνονται ή απορρίπτονται από τον προϊστάμενο του τμήματος.

¹¹ - <http://apollon.teipir.gr/praktiki/pdf/egxeiridio.pdf> (28/01/2010)

2. Ο ασκούμενος στο χώρο της εργασίας του, υποχρεούται να ακολουθεί τους κανονισμούς ασφάλειας και εργασίας ως και κάθε άλλη ρύθμιση που ισχύει για το προσωπικό της επιχείρησης ή υπηρεσίας. Αυθαίρετες απουσίες ή παράβαση των κανονισμών του εργασιακού χώρου μπορούν να οδηγήσουν στη διακοπή της απασχόλησης. Στην περίπτωση αυτή ο σπουδαστής υποχρεούται να επαναλάβει το επόμενο εξάμηνο τη διαδικασία εξεύρεσης νέας θέσης για τη συμπλήρωση του υπόλοιπου χρόνου πρακτικής άσκησης.

3. Κάθε ασκούμενος σπουδαστής τηρεί βιβλίο πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται δωρεάν από το τμήμα. Στο βιβλίο πρακτικής άσκησης αναγράφονται από τον ασκούμενο κατά εβδομάδα οι εργασίες στις οποίες απασχολήθηκε καθώς και συνοπτική περιγραφή των καθηκόντων που του ανατέθηκαν στο χώρο εργασίας. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον υπεύθυνο της επιχείρησης ή της υπηρεσίας για την παρακολούθηση των ασκουμένων.

4. Μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης ο σπουδαστής υποβάλλει δια του πρωτοκόλλου της γραμματείας της σχολής στο τμήμα του Τ.Ε.Ι. που είναι γραμμένος:

α) Το βιβλίο πρακτικής άσκησης κατάλληλα συμπληρωμένο με τον αριθμό εβδομαδιαίων εκθέσεων, το χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοσή του.

β) Κάθε άλλο στοιχείο (όπως π.χ. βιβλιάριο ασφάλισης κ.λ.π.) που ήθελε τυχόν ζητηθεί από το τμήμα σχετικά με το αντικείμενο απασχόλησης του ασκουμένου κατά την πρακτική άσκηση.

5. Για τους εργαζόμενους σπουδαστές που θέλουν να κάνουν την πρακτική άσκηση στην υπηρεσία ή επιχείρηση που υπηρετούν, υποχρεούται ο εργοδότης να τους τοποθετήσει στο ανάλογο τμήμα ή θέση ώστε να τους παρέχεται η δυνατότητα να πραγματοποιήσουν την πρακτική άσκηση στο επάγγελμα και για όσο χρόνο διαρκεί αυτή¹².

Ο ασκούμενος στο χώρο εργασίας υποχρεούται να ακολουθεί το ωράριο λειτουργίας της επιχείρησης, τους κανονισμούς ασφαλείας και εργασίας καθώς και κάθε άλλη ρύθμιση που ισχύει για το προσωπικό της επιχείρησης.

¹² - <http://www.career.teicrete.gr/content/view/163/52/lang.el/> (23/10/2009)

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του ασκουμένου με τα παραπάνω, ενημερώνεται σχετικά το Τμήμα προέλευσής του ΤΕΙ μέσω του επόπτη εκπαιδευτικού, προκειμένου να υπάρξει συμμόρφωσή του.

Σε περίπτωση υποτροπής του ασκούμενου, η επιχείρηση μπορεί να καταγγείλει μονομερώς την ειδική σύμβαση και να διακόψει την απασχόλησή του. Τότε ο φοιτητής, υποχρεούται να επαναλάβει, τον επόμενο χρόνο τη διαδικασία εξεύρεσης νέας θέσης για τη συμπλήρωση του υπόλοιπου χρόνου της πρακτικής του άσκησης. Η πρακτική άσκηση και συνεπώς και η ειδική σύμβαση, λήγει αυτομάτως, με το πέρας της υποχρέωσης για άσκηση, του φοιτητή¹³.

7. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, οι οποίες προσλαμβάνουν φοιτητές για πρακτική

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης ο εργοδότης συνεργάζεται με τον αρμόδιο ακαδημαϊκό επόπτη ο οποίος ορίζεται από το Τμήμα. Ο επόπτης επισκέπτεται το χώρο εργασίας του ασκούμενου και λαμβάνει γνώση των εργασιών που αυτός αναλαμβάνει.

Ο εργασιακός επιβλέπων του ασκούμενου εξετάζει σε εβδομαδιαία βάση το Βιβλιάριο Πρακτικής Άσκησης το οποίο διαθέτει ο ασκούμενος και πραγματοποιεί παρατηρήσεις.

Ο εργασιακός επιβλέπων του ασκούμενου συμπληρώνει δύο ερωτηματολόγια, τα οποία αφορούν την ποιοτική αξιολόγηση της συγκεκριμένης τοποθέτησης πρακτικής άσκησης με ερωτήσεις που αφορούν τον ασκούμενο, τον ακαδημαϊκό επόπτη κ.α.¹⁴.

Ο Φορέας Απασχόλησης πρέπει να εφαρμόζει τους όρους της σχετικής σύμβασης συνεργασίας με το ΤΕΙ Πειραιά και ειδικότερα:

- 1) Να ορίζει μέλος του προσωπικού της ως Υπεύθυνο Επόπτη του Φορέα Απασχόλησης για την Πρακτική Άσκηση του συγκεκριμένου φοιτητή.
- 2) Ο επόπτης του Φορέα Απασχόλησης πρέπει να διαθέτει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την επίβλεψη της Πρακτικής Άσκησης.
- 3) Ο επόπτης του Φορέα Απασχόλησης υπογράφει την εβδομαδιαία καταχώρηση των εργασιών που πραγματοποιήθηκαν από τον ασκούμενο φοιτητή, καθώς και την μηνιαία καταχώρηση των εργασιών του φοιτητή.

¹³ Τ.Ε.Ι. Καβάλας, στο infoman.teikav.edu.gr/docs/odigospraktikisaskisis.doc, 19/12/2009

¹⁴ -Τ.Ε.Ι. Καβάλας, στο infoman.teikav.edu.gr/docs/odigospraktikisaskisis.doc (19/12/2009)

- 4) Μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης, ο επόπτης του Φορέα Απασχόλησης, καταχωρεί στην αντίστοιχη θέση του Βιβλίου Πρακτικής Άσκησης την γνώμη του την ορθή διεξαγωγή της Πρακτικής Άσκησης.
- 5) Να απασχολεί τον ασκούμενο φοιτητή σε εργασιακούς χώρους ή σε εργασιακά αντικείμενα που έχουν σχέση με την ειδικότητά του.
- 6) Να αποστέλλει στο γραφείο Πρακτικής Άσκησης του ΤΕΙ Πειραιά κάθε μήνα σχετική βεβαίωση των ημερών εργασίας του φοιτητή.
- 7) Να ενημερώνει τον Επόπτη Εκπαιδευτικό και το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης για κάθε μεταβολή στην εργασιακή κατάσταση του ασκούμενου.
- 8) Να καταβάλλει εντός του τελευταίου πενθημέρου σε ελεγχόμενο και καθαρό τραπεζικό λογαριασμό του ΕΛΚΕ του ΤΕΙ Πειραιά το κατά νόμο οριζόμενο ποσό μηνιαίας αποζημίωσης εν ονόματι του ασκούμενου φοιτητή και να αποστέλλει αντίγραφο του σχετικού παραστατικού στο γραφείο Πρακτικής Άσκησης μέσω του ασκούμενου φοιτητή.
- 9) Σε περίπτωση αδικαιολόγητης συνεχόμενης ή διακοπτόμενης απουσίας του εκπαιδευόμενου πέραν των πέντε ημερών η επιχείρηση ενημερώνει τον επόπτη καθηγητή και το γραφείο Πρακτικής Άσκησης και δύναται να καταγγείλει τη σύμβαση συνεργασίας.
- 10) Η επιχείρηση θα επιτρέπει στον Επιστημονικό Υπεύθυνο ή τον Επόπτη Πρακτικής Άσκησης του φορέα έλεγχο του αντικειμένου της πρακτικής άσκησης σε συνεργασία με τον Επόπτη του Φορέα Απασχόλησης¹⁵.

¹⁵ - Τ.Ε.Ι. Πειραιά, στο <http://apollon.teipir.gr/praktiki/pdf/egxeiridio.pdf> (07/01/2010)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

1. Ικανοποίηση των φοιτητών από την πρακτική άσκηση

Το δεύτερο μέρος αφιερώνεται εξ ολόκληρου στην ανάλυση της έρευνας που διενεργήθηκε στους φοιτητές που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση. Η κάθε ερώτηση αναλύεται λεπτομερώς, καθώς και δίνονται κάποιες επιπλέον πληροφορίες οι οποίες δεν υπάρχουν στα διαγράμματα. Θα αναλυθούν ζητήματα όπως ποιες επιχειρήσεις προτιμούν οι φοιτητές για να κάνουν τη πρακτική τους και γιατί, τι επίπεδο δυσκολίας είχε η πρακτική τους, πως πιστεύουν ότι θα ωφεληθούν από τη πρακτική που κάνουν ή έχουν τελειώσει.

Στο τέλος θα μπορούν να εξαχθούν ακριβή συμπεράσματα για το θεσμό τους πρακτικής άσκησης των απόφοιτων των ΤΕΙ Τουριστικών Επιχειρήσεων και να γίνουν ουσιαστικές προτάσεις για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί και να διευκολυνθεί η διεξαγωγή τους πρακτικής.

Ως εισαγωγή μπορεί να λεχθεί ότι οι γνώμες για τη πρακτική ήταν διχασμένες ανάμεσα σε τους που έκαναν πρακτική σε ξενοδοχεία και σε τους που την έκαναν σε τουριστικά γραφεία (η σύγκριση των δυο είναι το κύριο σημείο στο οποίο επικεντρώνεται η ανάλυση, επειδή είναι οι δυο κύριοι ανταγωνιστές, δηλαδή αυτού του είδους επιχειρήσεις επέλεξαν τα περισσότερα άτομα). Αλλά και ανάμεσα σε τους που έκαναν τη πρακτική και σε τους που την είχαν τελειώσει, οι απόψεις τους άλλαζαν. Ο λόγος των αλλαγών δεν μπορεί να διευκρινισθεί, καθώς αυτό δεν ήταν αντικείμενο της έρευνας.

2. Πληροφορίες για την έρευνα

Για να ανακαλύψουμε πόσο ευχαριστημένοι είναι οι φοιτητές από την πρακτική άσκηση που κάνουν στον τομέα τουρισμού μετά την αποφοίτησή τους από το ανώτατο τεχνικό ίδρυμα, έχει διεξαχθεί έρευνα κατά τη διάρκεια της οποίας μοιράστηκαν ερωτηματολόγια στους φοιτητές που κάνουν ή έχουν ολοκληρώσει την πρακτική τους. Υπάρχουν δυο ειδών ερωτηματολόγια.

Το ένα είναι για τους οι οποίοι είναι στη διάρκεια της πρακτικής άσκησης και αναφέρονται στο πόσο είναι ευχαριστημένοι από την πρακτική τους μέχρι αυτό το σημείο. Σημείωση: Όσοι κάνουν πρακτική, δεν διευκρινίζεται πόσος καιρός έχει περάσει από την έναρξη της πρακτικής. Π.χ.: αν έχει μένει μια εβδομάδα ή τέσσερις

μήνες, συμπληρώνουν το ίδιο ερωτηματολόγιο. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο περιέχει 18 ερωτήσεις, 16 από τους οποίες είναι κλειστού τύπου και 2 εναλλακτικές ανοιχτού τύπου. Δείγμα ερωτηματολογίου υπάρχει στα παραρτήματα στη σελ. 63-65

Το δεύτερο είναι για απόφοιτους, οι οποίοι έχουν ήδη ολοκληρώσει την πρακτική τους. Έχει διαφορετικών ειδών ερωτήσεις, καθώς και κάποιες επιπλέον ερωτήσεις. Ορισμένες ερωτήσεις είναι τους, απλά αναφέρονται σε διαφορετικό χρόνο για προφανείς λόγους. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο περιέχει 20 ερωτήσεις, 18 από τους οποίες είναι κλειστού τύπου και 2 εναλλακτικές ανοιχτού τύπου. Δείγμα του ερωτηματολογίου για τους απόφοιτους που έχουν ολοκληρώσει την πρακτική τους υπάρχει στα παραρτήματα στη σελ. 65-67

Η διανομή των ερωτηματολογίων έχει γίνει με τους εξής τρεις τρόπους:

α) Προσωπικά (σε γνωστά άτομα).

β) Μέσω τηλεφώνου.

γ) Μέσω E-Mail.

Σημείωση: Όλα τα άτομα, τα οποία ρωτήθηκαν μέσω τηλεφώνου, προτίμησαν να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο μέσω E-Mail.

Τα ερωτηματολόγια, τα οποία συμπληρώθηκαν μέσω E-Mail, μεταφέρθηκαν σε έντυπα. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στο χρονικό διάστημα από 30 Μαρτίου έως 10 Μαΐου έτους 2010. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε φοιτητές από τα ΤΕΙ Τουριστικών Επιχειρήσεων: Πειραιά (Σπέτσες), Αθήνας και Πάτρας, από τα 7 δημόσια ΤΕΙ και 10 ιδιωτικά Ε.Ε.Σ. που διαθέτουν το ανάλογο τμήμα.

3. Στατιστική περιγραφική ανάλυση αποτελεσμάτων έρευνας

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθούν τους οι ερωτήσεις και απαντήσεις και θα παρουσιαστούν τα στατιστικά στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα που διεξάχθηκε.

Και τους δυο τύπους ερωτηματολογίων υπάρχουν κάποιες κοινές ερωτήσεις, οι οποίες είναι τους και στα δυο. Αυτές οι ερωτήσεις ενώνονται και αναλύονται σαν ίδια ή κοινή. Ανάμεσα τους θα αναλυθούν οι ερωτήσεις που είναι ιδιαίτερες για το κάθε ομάδα των ερωτηθέντων, και έχουν δικές τους ιδιαιτερότητες.

Ο αριθμός εισακτέων σπουδαστών στο Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το Ακαδημαϊκό έτος 2010 – 2011 κατά Τμήμα ή Σχολή και Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, ως ακολούθως:

- 1) ΤΕΙ Αθήνας (Σύνολο: 2770) – 85
- 2) ΤΕΙ Πειραιά (Σύνολο: 1300) – 100
- 3) ΤΕΙ Πάτρας (Σύνολο: 3040) – 210
- 4) ΤΕΙ Θεσσαλονίκης (Σύνολο: 2905) – 140
- 5) ΤΕΙ Λάρισας (Σύνολο: 4530) – 230
- 6) ΤΕΙ Κριτής (Σύνολο: 4130) – 200
- 7) ΤΕΙ Ηπείρου (Σύνολο: 3570) – 250

(Πηγή: Εφημερίδα τους Κυβερνήσεως, Τεύχος 516/Β/2010)

Συνολικά, κάθε χρόνο στα τμήματα τουριστικών επιχειρήσεων των ΤΕΙ, εισάγονται περίπου 1215 φοιτητές. Οι θέσεις από αυτές δεν καλύπτονται όλες, όποτε ο πραγματικός αριθμός είναι μικρότερος από αυτόν που παρουσιάζεται. Από προσωπική εμπειρία γνωρίζω τουλάχιστον τρεις περιπτώσεις που οι φοιτητές άλλαξαν γνώμη όσον αφορά το κλάδο μετά από μόλις ένα ή δυο εξάμηνα φοίτησης, και επέλεξαν να ξαναδώσουν εξετάσεις για να ακολουθήσουν άλλη κατεύθυνση. Μάλιστα τα έντονα οικονομικά προβλήματα των νοικοκυριών, που παρατηρούνται τον τελευταίο καιρό, σε ορισμένες περιπτώσεις αποτρέπουν τα παιδιά να σπουδάσουν.

Συνολικά μοιράσθηκαν 77 ερωτηματολόγια. Από τα 77, τα 40 (περίπου 52%) δόθηκαν σε τους που έχουν τελειώσει τη πρακτική και 37 (περίπου 48%) σε τους που έκαναν ακόμα τη πρακτική. Στην έρευνα συμμετείχαν 34 άντρες και 43 γυναίκες (41,2% και 58,8% αντίστοιχα), από τους οποίους 16 (43,2%) άντρες και 21 (56,8%) γυναίκες έκαναν πρακτική και 18 (45%) άντρες και 22 (55%) γυναίκες την είχαν τελειώσει. Ο μέσος όρος ηλικίας και των δυο ομάδων είναι 24,6.

3.1. Σε τι είδος επιχείρησης έκαναν την πρακτική;

(Και στα 2 ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση Ν 3)

Είδος επιχείρησης	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Ξενοδοχείο	45	58,4
Τουριστικό γραφείο	21	27,3
Λογιστικό γραφείο	0	0
Αεροπορική Εταιρία	0	0
Τράπεζα	2	2,6
Κρατικός φορέας	7	9,1
Άλλο ...	2	2,6
Σύνολο	77	100

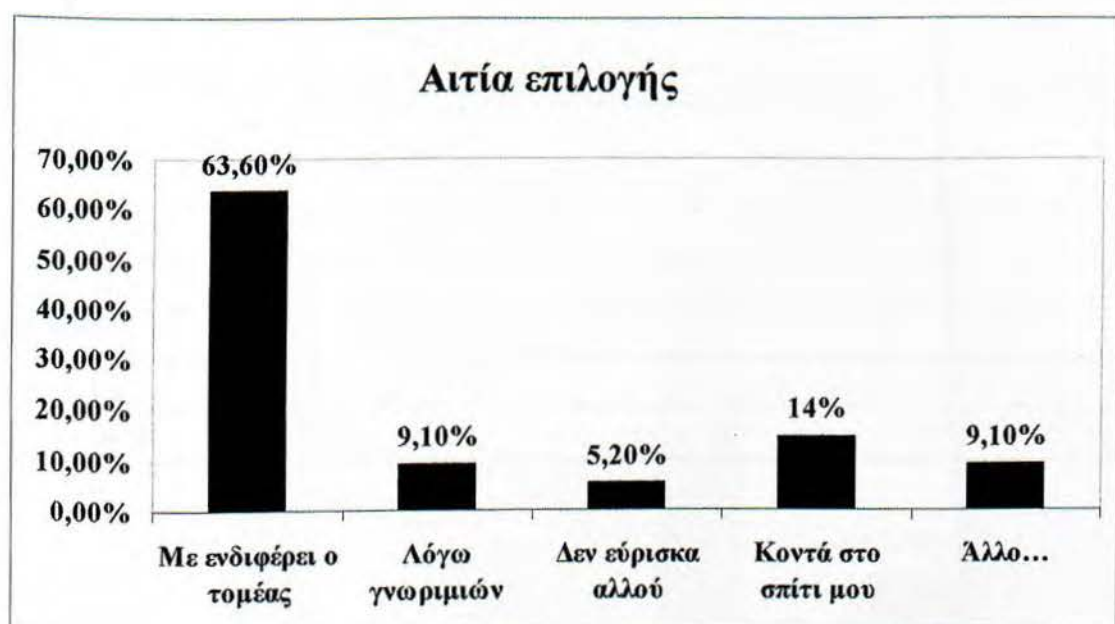

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών προτιμάει τα ξενοδοχεία για να κάνει τη πρακτική τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι το 72% από όσους έκαναν πρακτική σε ξενοδοχεία δήλωσαν ότι τους ενδιαφέρει αυτός ο τομέας, και 28% για άλλους λόγους. Ενώ από αυτούς που προτίμησαν τα τουριστικά γραφεία, δήλωσαν ότι τους ενδιαφέρει ο τομέας το 44,5% των ερωτηθέντων. Σημαντικό ποσοστό των 33,3% των φοιτητών που διάλεξαν τα τουριστικά γραφεία δήλωσαν ότι το έκαναν μόνο επειδή βρίσκεται κοντά στο σπίτι τους. Φαίνεται ότι οι φοιτητές προτιμούν τα ξενοδοχεία από άλλες επιχειρήσεις, εάν έχουν τη δυνατότητα να διαλέξουν.

3.2. Για ποιο λόγο διάλεξαν τη συγκεκριμένη επιχείρηση / υπηρεσία

(Και στα 2 ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση Ν 4)

Αιτία επιλογής	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Με ενδιαφέρει ο συγκεκριμένος τομέας	48	62,3
Λόγω γνωριμιών	7	9,1
Δεν εύρισκα αλλού	4	5,2
Είναι κοντά στο σπίτι μου	11	14
Άλλο ...	7	9,1
Σύνολο	77	100

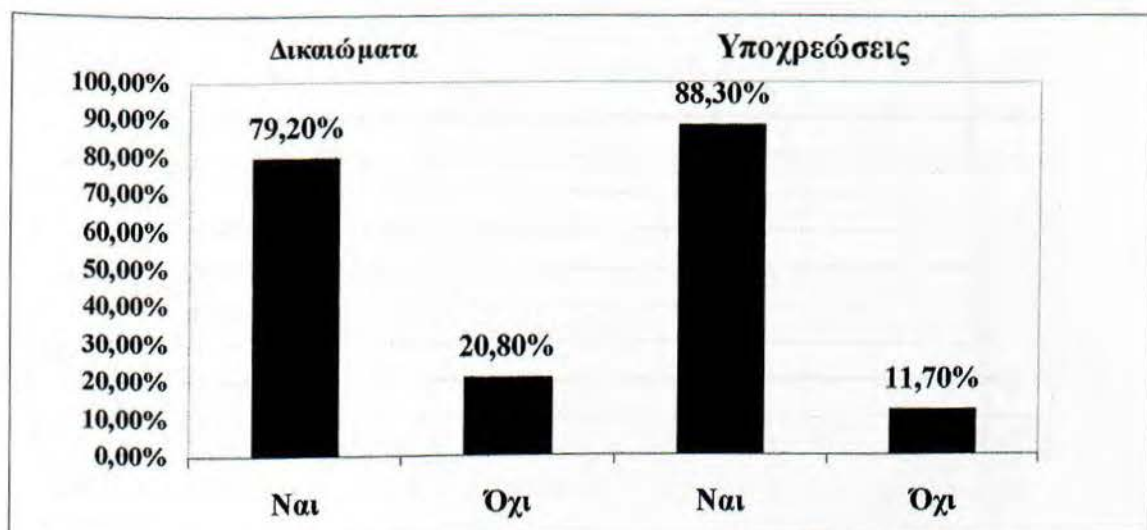
Η έρευνα έδειξε ότι το 62,3% του συνόλου των φοιτητών έχουν επιλέξει τις επιχειρήσεις ή τις υπηρεσίες για να κάνουν τη πρακτική τους επειδή τους ενδιαφέρει ο τομέας. Φαίνεται ότι πάνω από 60% των φοιτητών βρίσκουν αυτό που τους αρέσει να κάνουν και βλέπουν προοπτικές στον τομέα. Τα ποσοστά των άλλων επιλογών είναι ασήμαντα σε σχέση με την πρώτη. Πρέπει να προσέξουμε όμως ότι στη δεύτερη θέση, με πάνω από τετραπλάσια διάφορα βέβαια, είναι επιλογή Δ' με ποσοστό 14%, που είναι οι φοιτητές οι οποίοι διάλεξαν τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις επειδή απλά ήταν κοντά στη κατοικία τους.

3.3. Γνωρίζετε τα δικαιώματα / υποχρεώσεις σας προς την επιχείρηση;

(Και στα δυο ερωτηματολόγια είναι οι ερωτήσεις N 5 και N 6 αντίστοιχα)

Δικαιώματα	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Ναι	61	79,2
Όχι	16	20,8
Σύνολο	77	100

Υποχρεώσεις	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Ναι	68	88,3
Όχι	9	11,7
Σύνολο	77	100

Από την έρευνα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν προς την επιχείρηση, με ποσοστά 79% και 88% περίπου τοις εκατό αντίστοιχα. Δεν ήταν λίγοι όμως και αυτοί που παραδέχτηκαν ότι δεν τα γνωρίζουν. Ειδικά τα δικαιώματα δεν γνωρίζουν περισσότερο από ένα πέμπτο. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε δυο παράγοντες: 1) Κακή ενημέρωση και 2) Μη θέληση να ενημερωθούν οι ίδιοι οι φοιτητές, επειδή δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το 14% διάλεξαν επιχειρήσεις επειδή ήταν κοντά στο σπίτι τους. Από αυτό μπορούμε να βγάλουμε συμπέρασμα ότι περίπου 6% - 7% των φοιτητών δεν ενημερώνονται σωστά από τις σχολές για το πώς διεξάγεται σωστά η πρακτική που πρόκειται να κάνουν.

3.4. Η επιχείρησή τους απασχόλησε σε πολλά τμήματα;

(Και στα δυο ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση Ν 7)

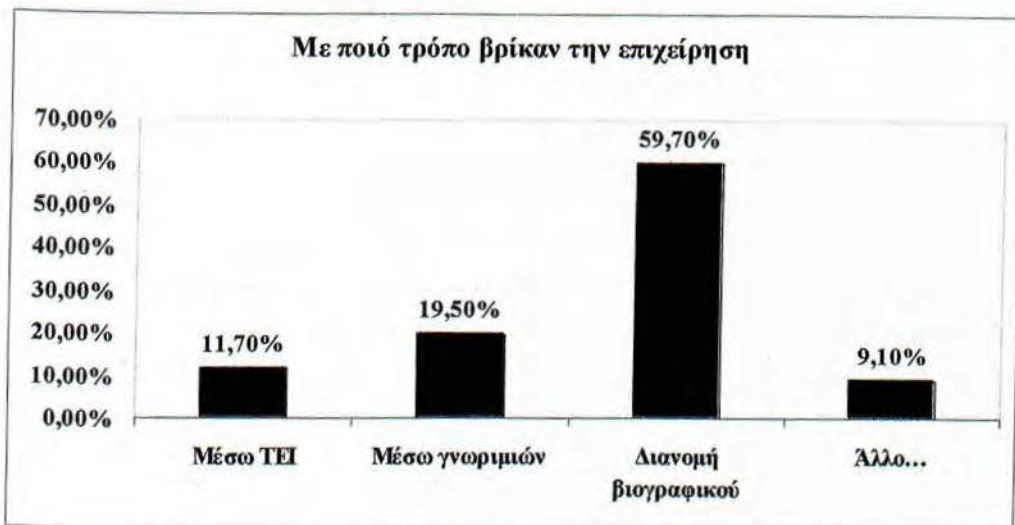
Απασχολήθηκαν σε διάφορα τμήματα	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Ναι	51	66,2
Όχι	26	33,8
Σύνολο	77	100

Στην ερώτηση: Η επιχείρησή σας απασχόλησε σε διάφορα τμήματα ώστε να μάθετε συνολικά για τη λειτουργία της; το 66,2% απαντήσανε ‘Ναι’ και λίγο πάνω από ένα τρίτο των φοιτητών είπαν ότι δεν απασχολήθηκαν σε διάφορα τμήματα, αλλά μόνο σε ένα. Μπορεί να πει κάποιος ότι το 66% υψηλό ποσοστό, αλλά πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι το 55,5% του δείγματός μας από αυτούς που επέλεξαν ξενοδοχείο έχουν περάσει από το τμήμα του σέρβις, που σημαίνει ότι οι απόφοιτοι δεν βρίσκουν εύκολα ξενοδοχείο το οποίο προτίθεται να τους απασχολήσει σε τμήματα στα οποία εκπαιδεύτηκαν να εργάζονται οι φοιτητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 90,5% των φοιτητών που αποφάσισαν να κάνουν πρακτική σε τουριστικό γραφείο απάντησαν ‘Ναι’ σε αυτή την ερώτηση, και μόνο 9,5% ‘Όχι’, ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο από αυτό των ξενοδοχείων. Αν σκεφτούμε ότι το κύριο τουριστικό προϊόν, της Ελλάδας είναι τα ξενοδοχεία, και όχι τουριστικά πακέτα, μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι τα ξενοδοχεία δεν επιθυμούν να βοηθήσουν στην επαγγελματική ‘εξέλιξη’ των απόφοιτων των ΤΕΙ Τουριστικών Επιχειρήσεων.

3.5. Με ποιο τρόπο βρήκαν την επιχείρηση

(Και στα δυο ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση Ν 10)

Με ποιο τρόπο βρήκαν την επιχείρηση	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Μέσω Τ.Ε.Ι.	9	11,7
Μέσω γνωριμιών	15	19,5
Μέσω καθηγητή	0	0
Διανομή βιογραφικού	46	59,7
Άλλο ...	7	9,1
Σύνολο	77	100

Η έρευνα έδειξε ότι η απάντηση που κυριαρχεί σε αυτήν την ερώτηση είναι η γ) Διανομή βιογραφικού. Αμέσως επόμενο είναι το β) Μέσω γνωριμιών και είναι περίπου το ένα τρίτο της πρώτης. Η αναλυτικότερη ανάλυση έδειξε κάτι που μπορεί να χρησιμεύσει σε φοιτητή που πρόκειται να κάνει πρακτική, συγκεκριμένα Όσοι φοιτητές επέλεξαν να χρησιμοποιήσουν το γραφείο διασύνδεσης του Τ.Ε.Ι. για να βρουν επιχείρηση να κάνουν πρακτική, δεν απάντησαν ότι κάνουν πρακτική μόνο για να πάρουν το πιστοποιητικό! Αλλά το περίπου 44% απάντησαν ότι είναι ακριβώς αυτό που έψαχναν. Το ίδιο ποσοστό απάντησαν ότι προσδοκούσαν να κάνουν κάτι περισσότερο κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους.

Από το σύνολο των φοιτητών που βρήκαν επιχείρηση για πρακτική μέσω γνωριμιών, το μεγαλύτερο μέρος, περίπου 39,6%, απάντησαν ότι ήταν ακριβώς αυτό που έψαχναν, το 33% έμεναν ευχαριστημένοι, αλλά πίστευαν ότι θα μπορούσαν να κάνουν κάτι περισσότερο. Υπήρξε και μια αρνητική απάντηση που αντιστοιχεί σε περίπου 6,6% επειδή ο φοιτητής δεν έμενε ευχαριστημένος από την πρακτική του, ενώ το 19,8% δέχτηκαν να κάνουν πρακτική από γνωστό πρόσωπο στην επιχείρηση μόνο για να πάρουν το πιστοποιητικό πρακτικής.

Τέλος, όσοι φοιτητές επέλεξαν να βρουν μόνοι τους την επιχείρηση για πρακτική, μέσω διανομής βιογραφικού, έχουν τις πιο αρνητικές απαντήσεις σε σχέση με τα προηγούμενα. Συγκεκριμένα, περίπου 48% απάντησαν ότι προσδοκούσαν για κάτι καλύτερο, 6,6% δεν έμεναν ευχαριστημένοι από την πρακτική τους. Δηλαδή η πρακτική άσκηση που βρήκαν οι φοιτητές μέσω της διανομής βιογραφικού τη θεώρησαν ανεπαρκές σε πάνω από 50% των περιπτώσεων. Το 15,4% απάντησαν ότι έκαναν πρακτική μόνο για να πάρουν πιστοποιητικό. Την δεύτερη στο

ερωτηματολόγιο απάντηση "Ήταν ακριβώς αυτό που έψαχνα" επέλεξαν το 28,6% περίπου των ερωτηθέντων, ποσοστό, κατά την άποψη μου, ελάχιστο, από αυτό που έπρεπε να είναι. Λιγότερο από ένα τρίτο των απόφοιτων εργάστηκαν σε πόστα στα οποία έπρεπε να εργάζονται, διότι είναι το αντικείμενο που επέλεξαν να σπουδάσουν!

Από τα παραπάνω στοιχεία και με σημερινά δεδομένα μπορούμε να συμβουλέψουμε τους φοιτητές που πρόκειται να κάνουν πρακτική να καταφεύγουν στη βοήθεια του Τ.Ε.Ι. ή να εκμεταλλευτούν γνωριμίες που έχουν στο χώρο. Πρέπει να αποφεύγουν να ψάχνουν μόνοι τους διανέμοντας βιογραφικά, εκτός αν είναι απόλυτος σίγουροι και έχουν πίστη στο εαυτό τους.

3.6. Βαθμός απόκτησης εμπειρίας

(Και στα δυο ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση Ν 11)

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ μεγάλος	6	16,2
Μεγάλος	16	43,2
Μέτριος	11	29,7
Μικρός	4	10,8
Πολύ μικρό	0	0
Σύνολο	37	100

Μετά τη πρακτική	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ μεγάλος	18	45
Μεγάλος	10	25
Μέτριος	10	25
Μικρός	2	5
Πολύ μικρός	0	0
Σύνολο	40	100

Όταν τελειώσει η πρακτική, το 45% των φοιτητών πιστεύουν ότι έχουν αποκτήσει εμπειρία στο επάγγελμα σε πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ κατά τη διάρκεια της, αυτό πιστεύουν μόλις 16,2%. Από αυτό μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι φοιτητές είναι περισσότερο σίγουροι για το βαθμό απόκτησης εμπειρίας στην πρακτική εφόσον την έχουν τελειώσει. Είναι σημαντικό να παρατηρήσουμε ότι μόλις το 13,3% της πρώτης απάντησης του συνόλου προέρχεται από φοιτητές που είχαν κάνει πρακτική στο ξενοδοχεία όσων έκαναν ή όσων είχαν τελειώσει την πρακτική, και περίπου 50% ήταν απαντήσεις από φοιτητές που έκαναν πρακτική σε τουριστικά γραφεία.

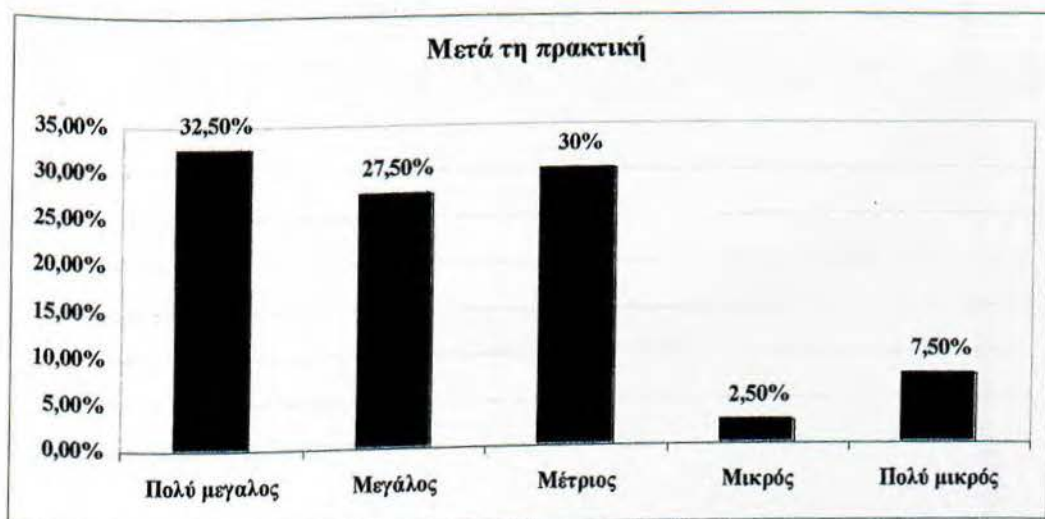
Μπορούμε όμως να πούμε ότι οι φοιτητές στη πλειοψηφία τους θεώρησαν ότι απέκτησαν εμπειρία από μεγάλο μέχρι πολύ μεγάλο βαθμό, αν και φαίνεται ότι σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχει μετριότητα. Πολύ καλό σημάδι είναι το ότι την επιλογή "Πολύ μικρό" δεν επέλεξε κανένας φοιτητής.

3.7. Βαθμός βελτίωσης βιογραφικού

(Και στα δυο ερωτηματολόγια είναι η ερώτηση N 12)

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ μεγάλος	4	10,8
Μεγάλος	18	48,6
Μέτριος	14	38,8
Μικρός	1	2,7
Πολύ μικρός	0	0
Σύνολο	37	100

Μετά τη πρακτική	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ μεγάλος	13	32,5
Μεγάλος	11	27,5
Μέτριος	12	30
Μικρός	1	2,5
Πολύ Μικρός	3	7,5
Σύνολο	40	100

Όπως και στη προηγούμενη ερώτηση, έτσι και εδώ, βλέπουμε περισσότερη αισιοδοξία όταν οι απόφοιτοι πλέον έχουν τελειώσει την πρακτική τους, καθώς μετά τη πρακτική οι γνώμες είναι σχεδόν μοιρασμένες μεταξύ του πολύ μεγάλου, μεγάλου και μέτριου βαθμού. Ενώ όταν ακόμα κάνουν πρακτική, λίγο λιγότερο από 90% των απαντήσεων είναι μέτριος και μικρός βαθμός βελτίωσης βιογραφικού.

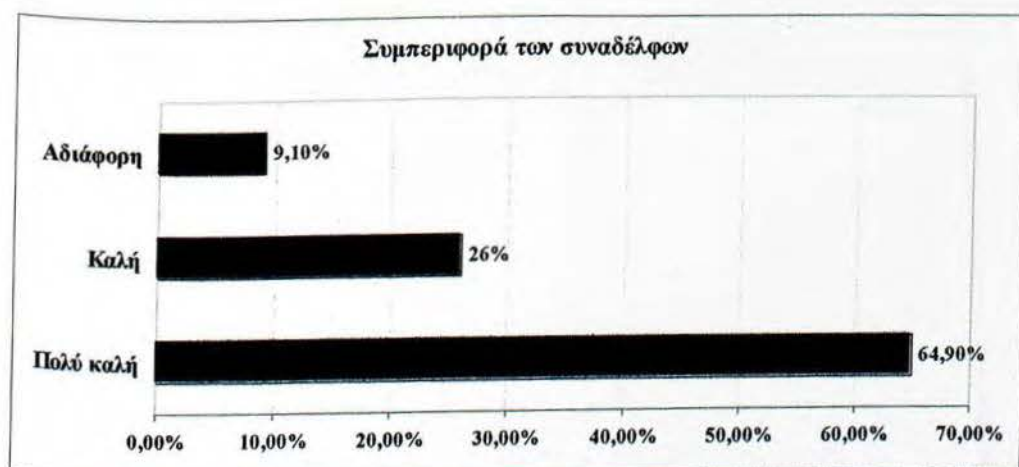
Αξίζει να σημειωθεί ότι μόλις 49% περίπου του συνόλου των φοιτητών που έκαναν πρακτική σε ξενοδοχεία είπαν ότι πιστεύουν ότι το βιογραφικό τους θα βελτιωθεί από μεγάλο μέχρι πολύ μεγάλο βαθμό. Όσον αφορά τα τουριστικά γραφεία, το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 76%.

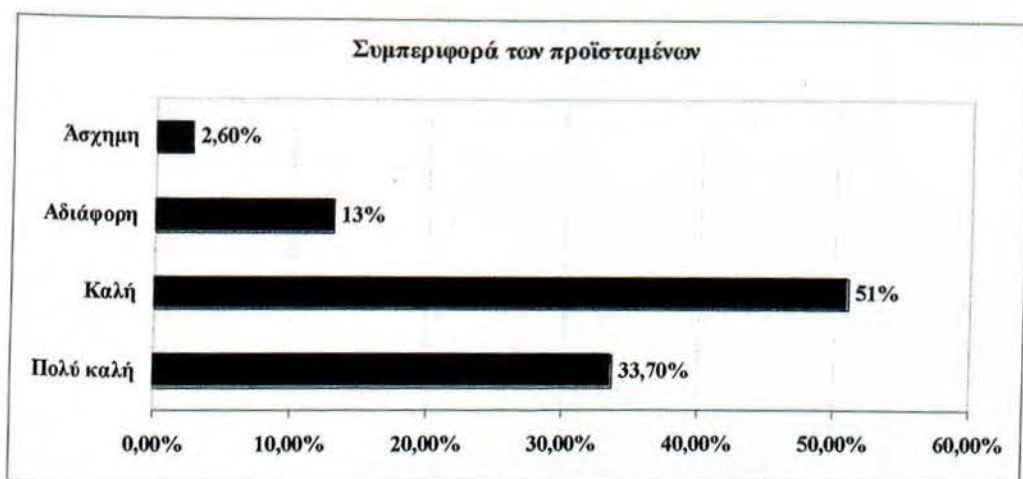
3.8. Συμπεριφορά των συνάδελφων και των προϊσταμένων

(Η ερώτηση στα ερωτηματολόγια είναι Ν 14 και Ν 16 αντίστοιχα)

Συμπεριφορά των συνάδελφων	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ καλή	50	64,9
Καλή	20	26
Αδιάφορη	7	9,1
Άσχημη	0	0
Απαράδεκτη	0	0
Σύνολο	77	100

Συμπεριφορά των προϊσταμένων	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ καλή	26	33,7
καλή	39	51
Αδιάφορη	10	13
Άσχημη	2	2,6
Απαράδεκτη		
Σύνολο	77	100

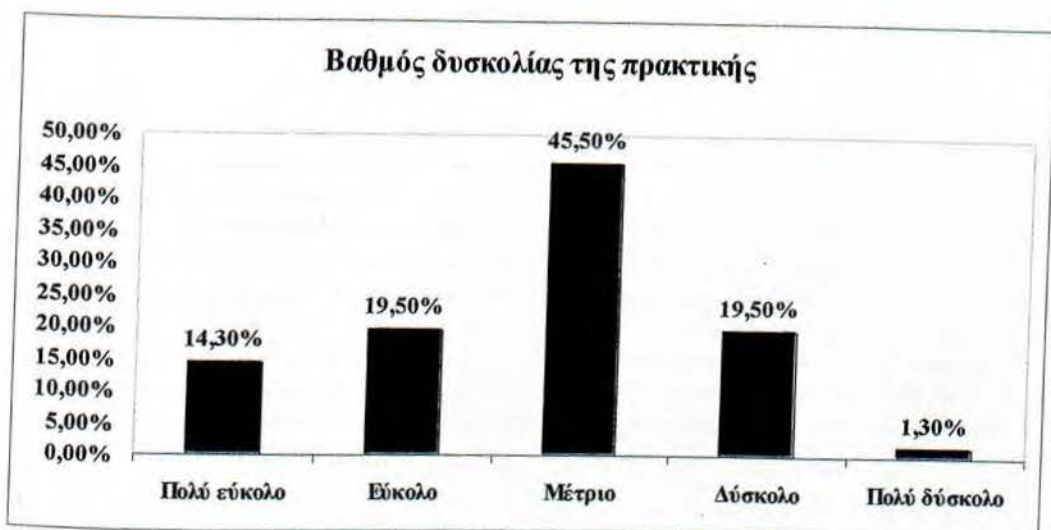

Σε αυτή την ερώτηση δεν έχω να πω πολλά. Σε γενικές γραμμές η συμπεριφορά προς τους «πρακτικάριους» είναι καλή έως πολύ καλή, βέβαια οι συνεργάτες, όπως ήταν αναμενόμενο, συμπεριφέρονταν καλύτερα από τους προϊσταμένους και σε 2,6% των περιπτώσεων υπήρξε άσχημη συμπεριφορά των προϊσταμένων. Πρέπει να σημειώσω ότι δεν βρέθηκε κανένας να θεωρήσει τη συμπεριφορά εργαζόμενων υπαλλήλων απαράδεκτη, που είναι η πέμπτη εναλλακτική επιλογή αυτής της ερώτησης.

3.9. Βαθμός δυσκολίας της πρακτικής

(Η ερώτηση αυτή για αυτούς που κάνουν και για αυτούς που έχουν τελειώσει την πρακτική είναι Ν 17 και Ν19 αντίστοιχα)

Βαθμός δυσκολίας της πρακτικής	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Πολύ εύκολο	11	14,3
Εύκολο	15	19,5
Μέτριο	35	45,5
Δύσκολο	15	19,5
Πολύ δύσκολο	1	1,3
Σύνολο	77	100

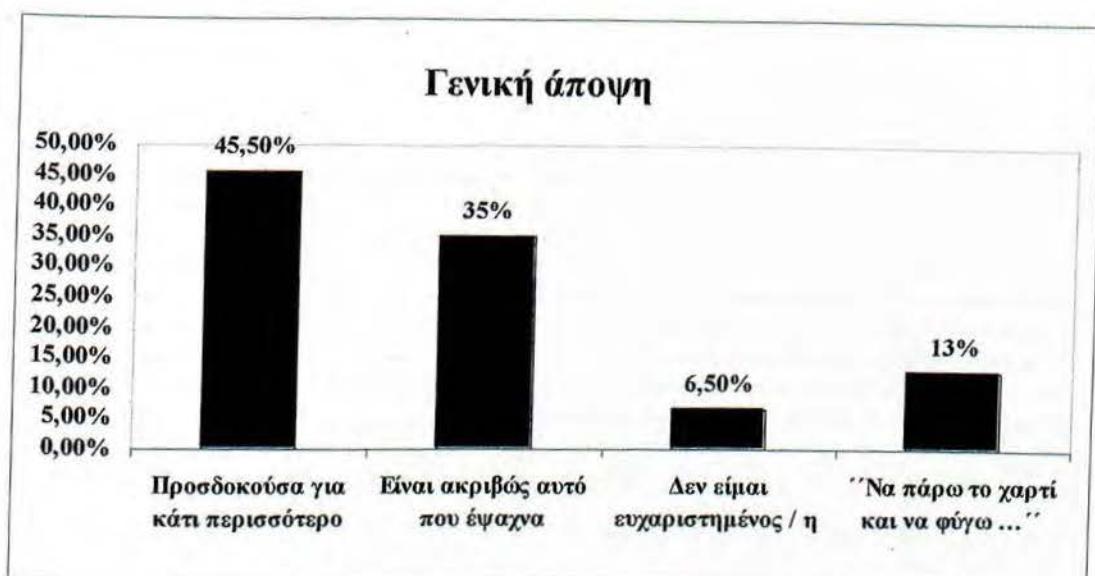

Σε αυτόν τον πίνακα φαίνεται ότι σχεδόν 50% των φοιτητών θεωρούν τη πρακτική μέτριας δυσκολίας. Σε ένα ελάχιστο ποσοστό η πρακτική φάνηκε πολύ δύσκολη, και τα αλλά είναι περίπου ίσα μοιρασμένα μεταξύ τους. Θεωρώ απαραίτητο να πω ότι 53,3% των φοιτητών που έκαναν πρακτική σε ξενοδοχεία απάντησαν ότι βρίσκουν το επίπεδο της πρακτικής τους "Μέτριο" και "Δύσκολο", ενώ όσοι έκαναν πρακτική σε τουριστικά γραφεία αυτές τις απαντήσεις έδωσαν πάνω από 95% των ερωτηθέντων! Επίσης η έρευνα έχει δείξει ότι 57,8% όσων διάλεξαν ξενοδοχεία δεν έχουν ξαναεργαστεί σε παρόμοια επιχείρηση. Το 70,1% του συνόλου των «πρακτικάριων» είπαν ότι δεν έχουν ξαναεργαστεί σε παρόμοια επιχείρηση και 29,9% απάντησαν "Ναι".

3.10. Γενική άποψη των φοιτητών για τη πρακτική

(Η ερώτηση αυτή για αυτούς που κάνουν και για αυτούς που έχουν τελειώσει την πρακτική είναι N 18 και N 20 αντίστοιχα)

Γενική άποψη	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
Προσδοκούσα για κάτι περισσότερο	35	45,5
Είναι ακριβώς αυτό που έψαχνα	27	35
Δεν είμαι ευχαριστημένος / η	5	6,5
"Να πάρω το χαρτί και να φύγω ..."	10	13
Σύνολο	77	100

Όπως φαίνεται, σχεδόν 50% των φοιτητών επιθυμούσαν να κάνουν κάτι περισσότερο από αυτό που τους είχαν αναθέσει. Μόλις 35% βρήκαν αυτό που ήθελαν να κάνουν, 6,5% δεν έμεναν ευχαριστημένοι και ποσοστό της τάξης 13% έκαναν πρακτική μόνο για να πάρουν το πιστοποιητικό.

Σημαντικό στοιχείο είναι ότι το 53,3% όσων έκαναν πρακτική σε ξενοδοχεία έδωσαν την πρώτη απάντηση (Προσδοκούσα για κάτι περισσότερο), και μόλις 20% είπαν ότι βρήκαν αυτό που έψαχναν! Για τα τουριστικά γραφεία, τα ποσοστά ήταν 43% και στις δυο απαντήσεις. Αυτό είναι άλλο ένα σημείο που δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητο.

Παρόλα αυτά, 54% όσων έκαναν πρακτική δήλωσαν ότι επιθυμούν να συνεχίσουν να εργάζονται στην ίδια επιχείρηση, 48% από τους οποίους ήταν οι πρακτικάριοι από τα ξενοδοχεία. Έμεναν να δουλέψουν στην ίδια επιχείρηση το 55% των απόφοιτων, 45% των οποίων ήταν σε ξενοδοχεία, περισσότεροι από αυτούς πάνω από δυο χρόνια. Στο 90% των περιπτώσεων οι εργοδότες είναι αυτοί που πρότειναν στους φοιτητές να μείνουν στην επιχείρηση.

4. Διαπιστώσεις

Από τη παραπάνω έρευνα διαπιστώνουμε πόσο ευχαριστημένοι είναι οι απόφοιτοι των ΤΕΙ Τουριστικών Επιχειρήσεων. Επίσης διαπιστώνουμε τι τομείς προτιμούν οι φοιτητές και τι επαγγελματικά ενδιαφέροντα έχουν μετά την αποφοίτησή τους. Στην έρευνα μπορεί κάποιος να δει πιο λεπτομερώς τα σημεία που τον ενδιαφέρουν που

δεν αναφέρονται σε αυτό το κεφαλαίο. Παρακάτω, να δούμε τα κύρια σημεία που κατά τη γνώμη μου αξίζουν να τους δοθεί προσοχή και είναι σημαντικά ως προς τα υπόλοιπα. Συγκεκριμένα:

1) Οι φοιτητές στη πλειοψηφία τους ενδιαφέρονται να κάνουν πρακτική στα ξενοδοχεία.

2) Το μεγαλύτερο μέρος γνωρίζει τα δικαιώματά τους, αλλά υπάρχουν πολλοί που δεν απασχολούνται σε τμήματα που έπρεπε.

3) Οι περισσότεροι προτιμούν να βρίσκουν επιχειρήσεις για πρακτική μέσω διανομής βιογραφικού.

4) Περισσότεροι απόφοιτοι πιστεύουν ότι αποκτούν περισσότερη εμπειρία και βελτιώνει περισσότερο το βιογραφικό τους αν κάνουν πρακτική σε τουριστικά γραφεία, παρά στα ξενοδοχεία.

5) Η συμπεριφορά των εργοδοτών και των λοιπών εργαζομένων στο χώρο πρακτικής είναι γενικά καλή.

6) Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος θεώρησαν τη πρακτική μέτριας δυσκολίας.

7) 55,5% των όσων επέλεξαν ξενοδοχεία απασχολήθηκαν έστω και λίγο σε κάποιο τμήμα του σέρβις.

8) Οι περισσότεροι φοιτητές είπαν ότι προσδοκούσαν για κάτι περισσότερο στην πρακτική τους και λιγότεροι ήταν αυτοί που είπαν ότι ήταν ακριβώς αυτό που έψαχναν, με διάφορα της τάξης 10%.

9) Πάνω από 50% των φοιτητών ήθελαν να συνεχίσουν να δουλεύουν στην επιχείρηση, και περίπου το ίδιο ποσοστό όντως έμενε να δουλέψει στην ίδια επιχείρηση.

5. Συμπεράσματα & προτάσεις

Το κύριο συμπέρασμα που μπορούμε να βγάλουμε είναι ότι όσοι φοιτητές έκαναν τη πρακτική τους στα τουριστικά γραφεία έμεναν περισσότερο ευχαριστημένοι από αυτούς που έκαναν πρακτική στα ξενοδοχεία. Όσοι πήγαν στα ξενοδοχεία ανακάλυψαν ότι οι επιχειρήσεις δεν επιθυμούν να τους απασχολήσουν σε σωστά τμήματα και να τους βοηθήσουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Το γεγονός ότι το 55% των φοιτητών απασχολήθηκαν σε κάποιο τμήμα του σέρβις δείχνει ότι ο χωρισμός των σχολών σε Τουριστικές Επιχειρήσεις και Τουριστικά Επαγγέλματα δεν έχει γίνει αντιληπτός από τα ξενοδοχεία για κάποιο λόγο. Βέβαια το μεγαλύτερο

ποσοστό των φοιτητών προτιμούν τα ξενοδοχεία και τα ξενοδοχεία από τη πλευρά τους θέλουν να παίρνουν περισσότερου πρακτικάριους για οικονομικούς λόγους.

Όσον αφορά τα τουριστικά γραφεία, οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ καλύτερες από αυτές των ξενοδοχείων, οι περισσότεροι φοιτητές έμεναν ευχαριστημένοι από τη πρακτική τους, σχεδόν όλοι απασχολήθηκαν σε τμήματα στα οποία έπρεπε να είχαν απασχοληθεί και γενικά ήταν σε υψηλότερο επίπεδο. Με τα παρόν δεδομένα μπορώ με σιγουριά να πω ότι αυτόν το καιρό είναι προτιμότερο για τους φοιτητές να διαλέγουν τουριστικά γραφεία για να κάνουν πρακτική, καθώς αυτά προσφέρουν περισσότερη σιγουριά. Επίσης, οι «πρακτικάριου» στα τουριστικά γραφεία έχουν περισσότερη σιγουριά όσον αφορά την εμπειρία τους στο επάγγελμα και τη βελτίωση του βιογραφικού τους.

Οι περισσότεροι φοιτητές προτιμούν να ψάχνουν μόνοι τους τις επιχειρήσεις για πρακτική μέσω διανομής βιογραφικού. Από την έρευνα φαίνεται που έχει οδηγήσει αυτό, καθώς όλοι όσοι βρήκαν επιχειρήσεις μέσω ΤΕΙ δήλωσαν ότι ήταν αυτό που έψαχναν. Παρόλα αυτά, οι απόφοιτοι φαίνεται ότι είναι περισσότερο σίγουροι και περισσότερο αισιόδοξοι όταν ήδη έχουν ολοκληρώσει τη πρακτική, και όχι κατά τη διάρκεια της. Αρκετοί έμεναν να εργαστούν σε ξενοδοχεία σε τμήματα σέρβις, παρόλο που αυτό που επιθυμούσαν να κάνουν ήταν περισσότερο από αυτό που τους δόθηκε ευκαιρία να κάνουν. Οι περισσότεροι που απάντησαν ότι βρήκαν επιχείρηση που ήταν πρόθυμη να δώσει στους απόφοιτους να αποκτήσουν εμπειρία στο επάγγελμα που έχουν διαλέξει ήταν αυτοί που έκαναν πρακτική σε τουριστικό γραφείο.

Είναι προφανές ότι πάρα πολλοί απόφοιτοι των ΤΕΙ Τουριστικών Επιχειρήσεων δεν κάνουν πρακτική στο τομέα που σπούδαζαν. Αυτό δείχνει ότι το σύστημα παιδείας (πάντα στο τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων) δεν προσπαθεί επαρκώς ώστε οι απόφοιτοι να εργάζονται στον τομέα που έχουν σπουδάσει. Εάν συμβουλευτούμε την έρευνα, βλέπουμε ότι σχεδόν 75% βρήκαν το επίπεδο δυσκολίας της πρακτικής τους από μέτριο μέχρι πολύ εύκολο! Πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν μέτρα από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα:

1) Οι φοιτητές να ενημερώνονται από τα ΤΕΙ για τις επιχειρήσεις ώστε να προσέξουν ορισμένους παράγοντες και να ερευνήσουν αν κάποιοι που έχουν κάνει πρακτική σε αυτήν την επιχείρηση, σε ποιο βαθμό έμεναν ευχαριστημένοι, όταν ψάχνουν μόνοι τους επιχείρηση για να κάνουν πρακτική.

- 2) Πρέπει να γίνονται περισσότεροι έλεγχοι των επιχειρήσεων για το αν τηρούνται οι κανονισμοί όσον αφορά τους «πρακτικάριους».
- 3) Να δίνονται περισσότερα οικονομικά κίνητρα στις επιχειρήσεις, ώστε αυτές να θέλουν να απασχολήσουν «πρακτικάριους» σε διάφορα τμήματα (π.χ.: για κάθε τμήμα που περάσει ο φοιτητής η επιχείρηση θα λαμβάνει συν 10% του μισθού του φοιτητή αποζημίωση).
- 4) Τα ΤΕΙ πρέπει να ενημερώνουν τους φοιτητές για το ποιες επιχειρήσεις είναι καλές για να κάνουν πρακτική και ποιες είναι ανεπιθύμητες (άκουσα ότι το κάνουν ορισμένα ΤΕΙ και το θεώρησα πολύ καλή βοήθεια).
- 5) Χρειάζεται να γίνουν εκτεταμένες έρευνες σαν και αυτήν, ώστε όσοι πρόκειται να κάνουν πρακτική να ξέρουν που είναι καλύτερα να κάνουν πρακτική με δεδομένα εκείνης της στιγμής.
- 6) Στους φοιτητές πρέπει να μοιράζονται φυλλάδια με πιο λεπτομερώς περιγραφή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων προς την επιχείρηση. Είναι σημαντικό οι φοιτητές να λάβουν το έντυπο λίγο πριν ξεκινήσουν τη πρακτική και όχι μόνο στην αρχή της χρονιάς, καθώς μπορεί να χαθεί, ενώ αν το πάρουν ξέροντας ότι θα τους χρησιμεύσει στο άμεσο μέλλον έχει περισσότερες πιθανότητες θα φροντίζουν να κάνουν τουλάχιστον μια ανάγνωση.
- 7) Να διευκολυνθούν οι γραφειοκρατικές διαδικασίες για τους φοιτητές που σπούδασαν εκτός τόπου διαμονής ή διεξαγωγής της πρακτικής τους.

Από όλα τα παραπάνω μπορεί κανείς να βγάλει συμπέρασμα ότι ο τομέας Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων περνάει απαρατήρητος σε σχέση με άλλα. Αυτό που ξεχνάνε όμως ότι το τουριστικό προϊόν είναι το νούμερο δυο σημαντικότητας προϊόν που προσφέρει η Ελλάδα μετά τη ναυτιλία. Η διοίκηση των τουριστικών ελληνικών επιχειρήσεων πρέπει οπωσδήποτε να είναι ικανή και υψηλού επιπέδου και να εξελίσσεται συνεχώς, τουλάχιστον σε περιοχές που είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένες τουριστικά. Τα παγκόσμια στάνταρ ανεβαίνουν συνεχώς και οι ελληνικές τουριστικές επιχειρήσεις πρέπει να τα ακολουθήσουν χωρίς να χάνουν καθόλου έδαφος. Η ικανή διοίκηση είναι το κλειδί για την αύξηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, και για να έχουμε ικανή διοίκηση πρέπει οι απόφοιτοι των διοικητικών σχολών να ξεκινούν με σωστή πρακτική, και σύμφωνα με την έρευνα, περίπου οι μισοί απόφοιτοι καταλήγουν να κάνουν οτιδήποτε άλλο εκτός από να διοικούν τουριστικές επιχειρήσεις.

Παραρτήματα

1. Δείγμα ερωτηματολογίου για απόφοιτους οι οποίοι κάνουν πρακτική.

Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών των τμημάτων τουριστικών επιχειρήσεων των ΤΕΙ.

1) Φύλο

- α) Άνδρας
β) Γυναίκα

2) Ηλικία _____

3) Σε τι είδους επιχείρηση κάνετε την πρακτική σας;

- α) Ξενοδοχείο
β) Τουριστικό γραφείο
γ) Λογιστικό γραφείο
δ) Αεροπορική εταιρία
ε) Τράπεζα
στ) κρατικό φορέα τουρισμού (ΕΟΤ, Υπουργείο Τουρισμού, ΟΤΕΚ, ΕΤΑ, Δήμο κ.λπ.)
ζ) Άλλη επιχείρηση (τι είδος).....

4) Για ποιο λόγο διαλέξατε συγκεκριμένη επιχείρηση / υπηρεσία;

- α) Με ενδιαφέρει ο συγκεκριμένος τομέας
β) Λόγω γνωριμιών
γ) Δεν εύρισκα αλλού
δ) Είναι κοντά στο σπίτι μου
ε) Άλλο (δηλώστε).....

5) Γνωρίζετε τα δικαιώματά σας τα οποία έχετε κατά τη διάρκεια της πρακτικής σας;

- α) Ναι
β) Όχι

6) Γνωρίζετε τις υποχρεώσεις σας προς την επιχείρηση στην οποία απασχολήστε κατά τη διάρκεια της πρακτικής σας;

- α) Ναι
β) Όχι

7) Η επιχείρηση προτίθεται να σας απασχολήσει σε διάφορα τμήματα, ώστε να μάθετε συνολικά για τη λειτουργία της;

- α) Ναι
β) Όχι

8) Αν ΝΑΙ σε ποια τμήματα.....

9) Αν απασχοληθήκατε μόνο σε ένα τμήμα / χώρο ποιο ήταν.....

10) Με ποιο τρόπο βρήκατε την επιχείρηση για την πρακτική σας άσκηση.

- α) Μέσω Τ.Ε.Ι.
- β) Μέσω γνωριμιών
- γ) Μέσω καθηγητή
- δ) Με διανομή βιογραφικού
- ε) Άλλο

11) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι θα αποκτήσετε εμπειρία στο επάγγελμα που σπουδάσατε;

- α) Πολύ μεγάλο
- β) Μεγάλο
- γ) Μέτριο
- δ) Μικρό
- ε) Πολύ Μικρό

12) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε η πρακτική θα βελτιώσει το βιογραφικό σας, και στη συνέχεια την ευκολία εύρεσης εργασίας;

- α) Πολύ μεγάλο
- β) Μεγάλο
- γ) Μέτριο
- δ) Μικρό
- ε) Πολύ Μικρό

13) Επιθυμείτε να συνεχίσετε να εργάζεστε στην επιχείρηση στην οποία κάνετε πρακτική;

- α) Ναι
- β) Όχι

14) Χαρακτηρίστε την συμπεριφορά των συναδέλφων σας;

- α) Πολύ καλή
- β) Καλή
- γ) Αδιάφορη
- δ) Άσχημη
- ε) Απαράδεκτη

15) Χαρακτηρίστε την συμπεριφορά των προϊστάμενων σας;

- α) Πολύ καλή
- β) Καλή
- γ) Αδιάφορη
- δ) Άσχημη
- ε) Απαράδεκτη

16) Έχετε εργαστεί ξανά στην ίδια ή παρόμοια, επιχείρηση πριν ξεκινήσετε την πρακτική σας;

- α) Ναι
- β) Όχι

17) Χαρακτηρίστε το βαθμό δυσκολίας της πρακτικής σας.

- α) Πολύ εύκολο
- β) Εύκολο
- γ) Μέτριο
- δ) Δύσκολο
- ε) Πολύ δύσκολο

18) Χαρακτηρίστε την γενική σας άποψη για την πρακτική άσκηση που κάνετε.

- α) Προσδοκούσα για κάτι περισσότερο
- β) Είναι ακριβώς αυτό που έψαχνα
- γ) Δεν είμαι ευχαριστημένος / η
- δ) «Να πάρω το χαρτί και να φύγω ...»

2. Δείγμα ερωτηματολογίου για απόφοιτους οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει την πρακτική.

Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών στα τμήματα τουριστικών επιχειρήσεων των ΤΕΙ.

1) Φύλο

- α) Άνδρας
- β) Γυναίκα

2) Ηλικία _____

3) Σε τι είδους επιχείρηση κάνατε την πρακτική;

- α) Ξενοδοχείο
- β) Τουριστικό γραφείο
- γ) Λογιστικό γραφείο
- δ) Αεροπορική εταιρία
- ε) Τράπεζα
- στ) κρατικό φορέα τουρισμού (ΕΟΤ, Υπουργείο Τουρισμού, ΟΤΕΚ, ΕΤΑ, Δήμο κ.λπ.)
- ζ) Άλλη επιχείρηση (τι είδος).....

4) Για ποιο λόγο διαλέξατε τη συγκεκριμένη επιχείρηση / υπηρεσία;

- α) Με ενδιαφέρει ο συγκεκριμένος τομέας
- β) Λόγω γνωριμιών
- γ) Δεν εύρισκα αλλού
- δ) Είναι κοντά στο σπίτι μου
- ε) Άλλο (δηλώστε).....

5) Γνωρίζατε τα δικαιώματά σας τα οποία είχατε κατά τη διάρκεια της πρακτικής σας;

- α) Ναι
β) Όχι

6) Γνωρίζατε τις υποχρεώσεις σας προς την επιχείρηση στην οποία εργαζόσασταν κατά τη διάρκεια της πρακτικής σας;

- α) Ναι
β) Όχι

7) Η επιχείρηση σας απασχόλησε σε διάφορα τμήματα, ώστε να μάθετε συνολικά για τη λειτουργία της;

- α) Ναι
β) Όχι

8) Αν ΝΑΙ σε ποια τμήματα.....

9) Αν απασχοληθήκατε μόνο σε ένα τμήμα / χώρο ποιο ήταν.....

10) Με ποιο τρόπο βρήκατε την επιχείρηση για την πρακτική σας άσκηση.

- α) Μέσω Τ.Ε.Ι.
β) Μέσω γνωριμιών
γ) Μέσω καθηγητή
δ) Με διανομή βιογραφικού
ε) Άλλο

11) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι αποκτήσατε εμπειρία στο επάγγελμα που σπουδάσατε;

- α) Πολύ μεγάλο
β) Μεγάλο
γ) Μέτριο
δ) Μικρό
ε) Πολύ Μικρό

12) Σε ποιο βαθμό πιστεύετε η πρακτική έχει βελτιώσει το βιογραφικό σας, και στη συνέχεια την ευκολία εύρεσης εργασίας;

- α) Πολύ μεγάλο
β) Μεγάλο
γ) Μέτριο
δ) Μικρό
ε) Πολύ Μικρό

13) Συνεχίζετε να εργάζεστε στην επιχείρηση στην οποία κάνατε πρακτική;

- α) Ναι
β) Όχι

- 14) Αν ΝΑΙ, πόσο καιρό;
- α) < 6 μήνες
 - β) Από 6 μήνες έως 1 χρόνο
 - γ) Από 1 χρόνο έως 2 χρόνια
 - δ) Περισσότερο από 2 χρόνια

- 15) Αν ΝΑΙ, ...
- α) Μου το προτείνανε οι εργοδότες μου
 - β) Το ζήτησα ο ίδιος / α

- 16) Χαρακτηρίστε την συμπεριφορά των συναδέλφων σας κατά τη διάρκεια της πρακτικής.
- α) Πολύ καλή
 - β) Καλή
 - γ) Αδιάφορη
 - δ) Άσχημη
 - ε) Απαράδεκτη

- 17) Χαρακτηρίστε την συμπεριφορά των προϊστάμενων σας κατά τη διάρκεια της πρακτικής.
- α) Πολύ καλή
 - β) Καλή
 - γ) Αδιάφορη
 - δ) Άσχημη
 - ε) Απαράδεκτη

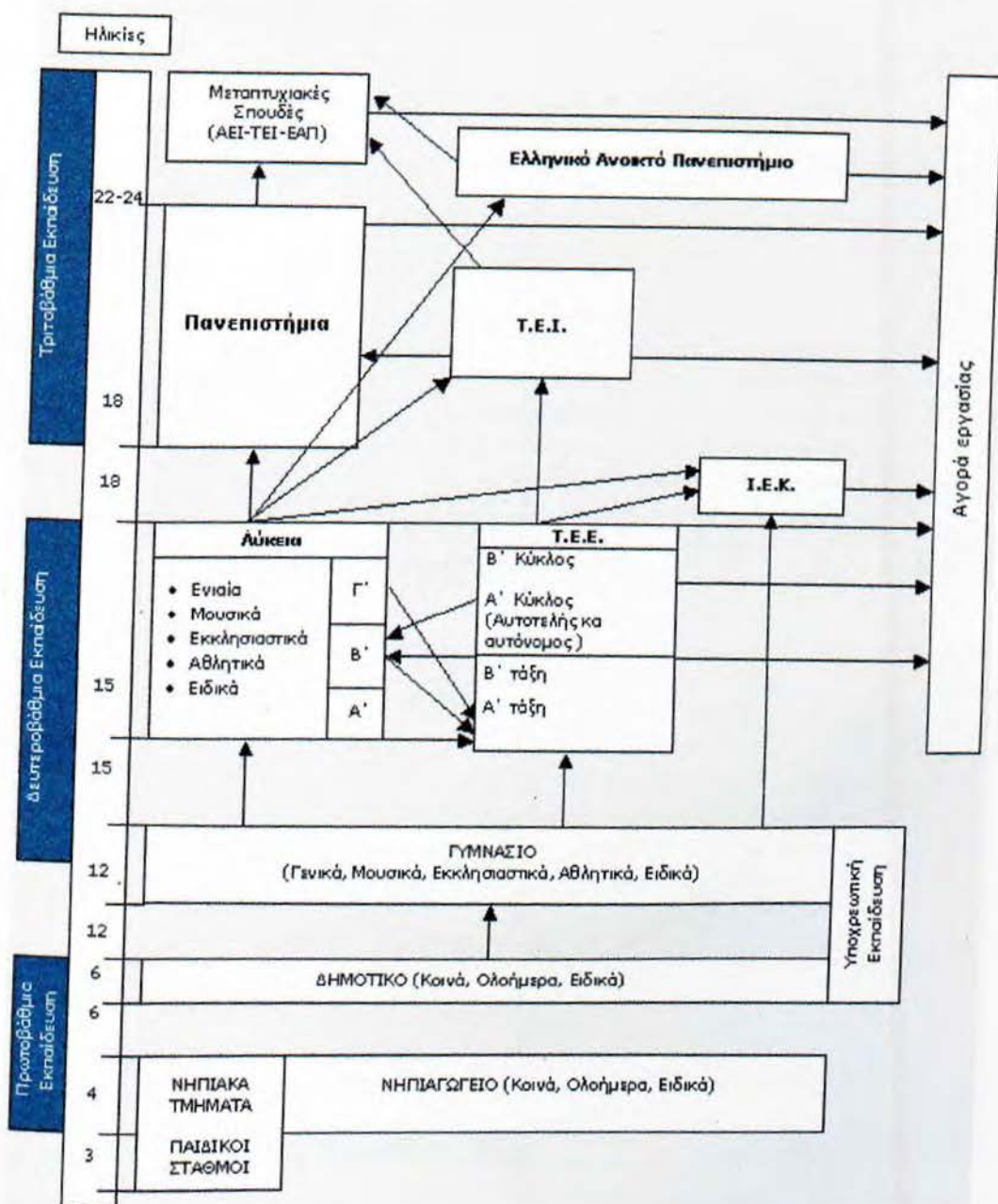
- 18) Είχατε εργαστεί ξανά σε ίδια ή παρόμοια, επιχείρηση πριν ξεκινήσετε την πρακτική σας;
- α) Ναι
 - β) Όχι

- 19) Χαρακτηρίστε το βαθμό δυσκολίας της πρακτικής σας.
- α) Πολύ εύκολο
 - β) Εύκολο
 - γ) Μέτριο
 - δ) Δύσκολο
 - ε) Πολύ δύσκολο

- 20) Χαρακτηρίστε την γενική σας άποψη για την πρακτική άσκηση που κάνετε.
- α) Προσδοκούσα για κάτι περισσότερο
 - β) Είναι ακριβώς αυτό που έψαχνα
 - γ) Δεν είμαι ευχαριστημένος / η
 - δ) «Να πάρω το χαρτί και να φύγω ...»

3. Διάγραμμα της δομής του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σημείωση: το διάγραμμα δίνει τη γενική εικόνα του εκπαιδευτικού συστήματος σε όσες εκφάνσεις του εποπτεύονται κυρίως από το Υ.Π.Ε.Π.Θ., που είναι και οι μεγαλύτερες σε έκταση. Όμως, μια ευρύτερη ανάλυση δείχνει ότι το σύνολο των

εκπαιδευτικών υπηρεσιών που προσφέρονται στην Ελλάδα αποτελεί ένα πλέγμα πολύ πιο πολύπλοκο, πολυεπίπεδο και διαφοροποιημένο. Πολλές άλλες εκπαιδευτικές υπηρεσίες, διαβαθμισμένες ή αδιαβάθμιτες, προσφέρονται μέσα στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα και σε συνεργασία με αυτό ή και εντελώς ανεξάρτητες από όσες εντάσσονται στον βασικό πυρήνα του.

4. Πρόγραμμα σπουδών ΕΠΑ.Λ. α' κύκλος Α' τάξη

Μαθήματα γενικής παιδείας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Θρησκευτικά	1
2. Νέα Ελληνικά	2
3. Μαθηματικά	3
4. Φυσική	2
5. Χημεία	1
6. Ιστορία	1
7. Χρήση Η/Υ	1Ε
8. Φυσική αγωγή	1
9. Γενικά αγγλικά	2
Σύνολο ωρών / εβδομάδα	14
Μαθήματα ειδικότητας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Αρχές Οικονομίας	3
2. Εισαγωγή Στη Γενική Λογιστική	4
3. Σύγχρονες Συναλλαγές	2
4. Οικονομικά Μαθήματα και Στατιστική	4
5. Εφαρμογές Η/Υ	3 (1Θ & 2Ε)
6. Εργασιακό Περιβάλλον του Τομέα	1
7. Σύγχρονες Οικονομικές Δραστηριότητες	2
8. Αγγλικά Ειδικότητας	1
Σύνολο ωρών / εβδομάδα	20

5. Πρόγραμμα σπουδών ΕΠΑ.Λ. α' κύκλος Β' τάξη

Μαθήματα γενικής παιδείας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Νέα ελληνικά	2
2. Μαθηματικά	2
3. Φυσική	1
4. Χημεία	1
5. Ιστορία	1
6. Φυσική αγωγή	1
7. Γενικά αγγλικά	2

Σύνολο ωρών / εβδομάδα	10
Μαθήματα ειδικότητας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Τουριστική Γεωγραφία	4
2. Εφαρμογές Η/Υ στον Τουρισμό	3 (1Θ & 2Ε)
3. Αστικό και Εργατικό Δίκαιο	3
4. Τουριστική Οικονομία	3
5. Λειτουργίες Ξενοδοχειακών Μονάδων	5 (3Θ + 2Ε)
6. Λειτουργίες Τουριστικών Γραφείων	2
7. Αγγλικά Ειδικότητας	2
8. Γερμανικά ή Γαλλικά	2
Σύνολο ωρών / εβδομάδα	24

6. Πρόγραμμα σπουδών ΕΠΑ.Α. β' κύκλος

Μαθήματα γενικής παιδείας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Νέα ελληνικά	2
2. Μαθηματικά	3
3. Φυσική	2
4. Εφαρμογές Η/Υ	1Ε
Σύνολο ωρών / εβδομάδα	8
Μαθήματα ειδικότητας	Ώρες / Εβδομάδα
1. Αρχές Οικονομικής Θεωρίας	4
2. Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων	4
3. Εφαρμογές Η/Υ στον Τουρισμό	5 (2Θ & 3Ε)
4. Κοινωνιολογία και Ψυχολογία στον Τουρισμό	3
5. Τουριστικό Μάρκετινγκ	3
6. Τουριστική Νομοθεσία	2
7. Αγγλικά Ειδικότητας	2
8. Γερμανικά ή Γαλλικά	3
Σύνολο ωρών / εβδομάδα	26

7. Αριθμός ειδικοτήτων δημόσιων και Ιδιωτικών Ι.Ε.Κ.

Ειδικότητα	Ιδιωτικά	Δημόσια
1. Ειδικός Ξενοδοχειακών Υπηρεσιών και Τροφοδοσίας	17	7
2. Υπεύθυνος Υποδοχής και Φιλοξενίας	1	3
3. Ειδικός Ξενοδοχειακής Ψυχαγωγίας	2	-
4. Υπεύθυνος Μονάδας Συστηματοποιημένου Επισιτισμού	3	-
5. Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης	22	18
6. Τεχνικός Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής	13	2
7. Υπάλληλος Μπαρ	3	-
8. Βοηθός Μαγειρικής Τέχνης	16	7
9. Βοηθός Εστιατορικής Τέχνης	8	-
10. Βοηθός Ζαχαροπλαστικής Τέχνης	8	-
11. Βοηθός Αρτοποιού-Ζαχαροπλάστη	10	1
12. Υπάλληλος Τουριστικού Γραφείου	17	3
13. Ειδικός Αεροπορικών Εταιρειών	8	2
14. Ειδικός Ναυτλιακής Κατεύθυνσης	12	-
15. Ειδικός Διαχείρισης Τουριστικών Εκδηλώσεων	-	1
16. Στέλεχος Τουρισμού Υπαιθρίων δραστηριοτήτων	-	-
17. Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής	-	-
18. Ειδικός Τουριστικού Πρακτορείου	11	3
19. Τουριστικός Συνοδός	-	-
20. Συνοδός Βουνού	-	-
21. Ειδικός Λουτροθεραπείας - SPA	-	2
22. Ειδικός Θαλασσοθεραπείας - SPA	-	-
23. Επιμελητής Πτήσεων	4	-
24. Υπάλληλος Αεροδρομίου	2	-

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- Μυλωνόπουλος Δ., Μέντης Γ., Μοίρα Π, (2003). «Οι εργασιακές σχέσεις στις τουριστικές επιχειρήσεις: Νομική προσέγγιση», Εκδόσεις: «Προπομπός»
- Μυλωνόπουλος Δ., (2001). «Στοιχεία Δικαίου: ιδιωτικό & δημόσιο», Εκδόσεις: Σταμούλη
- Μοίρα, Π. (2007). «Η πολυσχιδής πραγματικότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα», Εισήγηση στα πρακτικά του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου Forum Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, Αθήνα, 1-2 Μαρτίου 2007.
- Μοίρα Π. – Μυλωνόπουλος, Δημ. (2008). «Το καθεστώς της ιδιωτικής τουριστικής εκπαίδευσης. Η περίπτωση των Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης». *Τουριστικά Θέματα*, τεύχος 7, Δεκέμβριος, σελ. 108-121.
- Μοίρα Π. – Μυλωνόπουλος, Δημ. (2008). «Το καθεστώς της ιδιωτικής τουριστικής εκπαίδευσης. Η περίπτωση των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών». *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τεύχος 52, Οκτ.-Νοεμ.-Δεκ. 2008, σελ. 60-71.

Διαδίκτυο

- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Αθήνας, <http://www.teiath.gr/>
- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Λάρισας, <http://www.bs.teilar.gr/>
- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Καβάλας, infoman.teikav.edu.gr/
- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου, <http://www.tesyd.teimes.gr/>
- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Πειραιά, <http://apollon.teipir.gr/>
- Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού, <http://www.ekep.gr/>
- ιστοσελίδα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, www.teithes.gr